Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 19 август
ЯКШАНБА
№ 188 (4.981).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

УМИДЛИ ДУНЁ

КПСС Марказий Комитетининг аъзоси билан суҳбат

Каромат Зоидовна ҚОДИРОВА — 1947 йилда туғилган, 1970 йилда Сирдарё давлат муаллимлар институтининг ўзбек тили ва адабиёти факультетини битирган, шундан кейин Зомин районидаги В. И. Ленин номли мактабда ўқитувчи, илмий бўлим мудири бўлиб ишлаган, 1978 йилдан бери КПСС аъзоси, ҳозир 26-ўрта мактаб директори, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали билан тақдирланган. Турмуш ўртоғи Ҳасанбой Ортиқов механизациялашган 74-кўчма колоннада оддий ишчи, фарзандлари Гўзал, Беҳзод ва Дилдора мактабгача тарбия ёшида.

— Каромат Зоидовна, хабарингиз бор: илгари КПСС съездларига тайёргарлик ҳам, анжуманнинг ўтиши ҳам бутун мамлакатда тантанавор руҳда «яшасин-у», «ура-ура»лар билан кўмиб юборилларди. Айниқса у ўз ишини якунлагач, қабул қилинган қарорларни халққа етказиш учун тарғибот-ташвиқот бригадалари тузилиб, жойларга юбориларди-да, ҳамма билган гапларни яна қайтадан «қулоққа қуйиш» бошланарди. Бу сафарги съезд ҳайбаракалласиз, шовқин-суронсиз ўтди. Коммунистлар ҳам, партиясизлар ҳам унинг ишини ойнаи жаҳон ва матбуот орқали кузатиб боришга муваффақ бўлдилар. Кремль ташқарисида ҳам қизғин баҳслар бўлиб турди. Сиз эса шу «қайноқ нуқта»да иштирок этдингиз. Ўз таассуротларингиз билан ўртоқлашсангиз.

— Аввало, айтишим керакки, бир ўзбек қизига ишонч билдириб, шундай катта анжуманга делегат этиб сайлаганлари учун вилоятимиз коммунистларидан миннатдорман. Аёл кишининг жамиятда тутган ўрни ва мавқеи ҳақида қанчадан-қанча мақолаю рисола ёзилган. Бу — мураккаб масала. Уни бизгача ҳам, ҳозир ҳам аниқлашга уринишаяпти. Бундан кейин ҳам мавзу ўз долзарблигини йўқотмаса керак. Чунки француз сиёсий арбоби ва ёзувчиси Станислав Буффлер: «Токи ер юзида биттагина аёл мавжуд экан, унинг ҳақида ҳамиша нимадир янги гап айтиш мумкин», — деганида жуда ҳақ эди.

Тўғри, ҳозирги қайта қуриш, демократия ва ошкоралик даврида хотин-қизларнинг ижтимоий турмуш ва оиладаги мавқеига тўғри баҳо бериш учун ҳаракат қилинаяпти. Шуниси диққатга сазовордир.

Энди саволингизга келсак. Дарҳақиқат, КПСС XXVIII съезди партиянинг аввалги анжуманларидан ўзининг ишчанлиги, конкретлилиги, фикр ва мулоҳазаларнинг хилма-хиллиги билан фарқ қилди. Орадан бир муддат вақт ўтгач, унинг аҳамияти янада чуқурроқ сезилмоқда. Менимча, бу съезд фақат партия тарихида эмас, балки бутун мамлакатимиз ҳаётида ўзгача ўрин тутади.

Уни ўтказиш муддати олдинга сурилгани туфайли тайёргарлик даври бирмунча қисқарди, бинобарин, съезд кун тартибига киритилган масалалар юзасидан умумхалқ эътиборига ҳавола этилган ҳужжатлар лойиҳалари тўла-тўкис муҳокама қилинди, деб бўлмайди. Бунинг оқибатида КПСС Марказий Комитетининг бош котиби М. С. Горбачевнинг «КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съездига сиёсий ҳисоботи ва партиянинг вазифалари тўғрисида»ги маърузасида жамиятимиз ҳаётининг кўп қирралари умумий тарзда тилга олиб ўтилди. Халқимиз маънавий турмушининг муҳим соҳалари ҳисобланмиш — маориф, маданият, соғлиқни сақлашни ривожлантириш, маданий меросни, халқларимиз тарихини адолатли тарзда ўрганиш масалалари, менимча, маърузада юзаки ёритилди.

— Кечирасиз, сизни қизиқтирган масалалар сиёсий маърузада кўнгилдагидек очиб берилмаган экан, ўзингиз сўз олиб, фикр-мулоҳазаларингизни айтишга ҳаракат қилмадингизми?

— Ҳаракат қилдим, лекин сўз беришмади. Агар минбарга етиб бориш насиб этганда съезднинг маориф соҳасига бўлган муносабати мени қониқтирмаганини дангал айтган бўлардим. Ўзингиз ўйланг: «Болалар — келажагимиз», — деб бутун дунёга жар соламиз-у уларнинг ўқиши, тарбиясига келганда барча масъулиятни ўқитувчига юклаб қўйиб, ўзимиз четда тураверамиз. Мана, масалан, ҳозирги кунда маорифимизни аввалгидек қолдиқ принципидаги маблағ ҳисобига ривожлантиришни кўзлаш ҳеч бир мақсадга тўғри келмайди. Мактабни моддий жиҳатдан таъминламай, унга мустақиллик бермай туриб, таълим-тарбия ишларида бирон ютуққа эришаман, деган киши катта хатога йўл қўяди.

Съездда ҳамкасбим — Гомель вилоятининг Хойники шаҳридаги 2-ўрта мактаб директори В. Л. Юрченкова сўзга чиққанида бизнинг дардимизни, яъни совет маориф системасини ташвишлантираётган муаммолар ҳақида гапирса керак, деб ўйлаган эдик. Афсуски, «азага борган хотин ўз дардини айтиб йиғлайди» деганларидек, у Чернобиль ҳалокати келтирган кулфатлар ва бугунги кунда унинг атрофида пайдо бўлган вазият тўғрисидаги гаплар билан чекланди, ўз касбининг муаммолари ҳақида лом-мим демади.

Ҳолбуки, ўқитувчиларнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этиш, обрў-эътиборини кўтариш, маошини ошириш, мактабларни замонавий ўқув қуроллари билан таъминлаш, дарсликларнинг сифати ва уларнинг минтақа миллий хусусиятларига мос келиш-келмаслиги, мактабларни тўла бир сменали иш усулига ўтказиш учун қўшимча синфхоналар ёки янги бино қуриш, кашшофлар ва комсомол ташкилотлари ишидаги ақидапарастликка барҳам бериш... Эҳ-ҳе, озмунча муаммоларимиз борми? Ана шулар тўғрисида куйиб-ёниб гапириш мумкин эди.

(Давоми 2-бетда).

Партия XXVIII съезди делегатлари Балиқчи районидаги Максим Горький номли совхоз механизатори О. Абобакировга юксак ишонч билдириб, уни КПСС Марказий Комитети аъзоси этиб сайладилар. Бундан руҳланган Обиджон ҳозир пахта учун курашнинг олдинги сафида бормоқда. У меҳнат қилаётган ижарачи бригадада 90 гектар майдондаги ғўза сифатли чеканка қилинди. Айни пайтда парвариш обитобида ўтказилаяпти. Ҳар туп ниҳолда 15 тагача ҳосил нишонасини санаш мумкин.

СУРАТДА: партия XXVIII съезди делегати, КПСС Марказий Комитети аъзоси, пешқадам механизатор Обиджон Абобакиров.

Р. АШУРОВ олган сурат.

(ЎзТАГ).

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

УЙЧИ

Ёқубжон Исоқов бир неча йилдирки, Ленин номли колхознинг пахтачилик бригадасига бошчилик қилмоқда. Меҳнат аҳлининг жорий йилдаги нияти қутлуғ: 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан хирмон кўтариш. Бу марранинг забт этилишига шубҳа йўқ. Негаки, ҳозирга қадар 7 марта культивация қилинган, 4 марта озиқлантирилиб 6 марта оби ҳаётга қондирилган ғўза баравж ўсмоқда. Ҳар тупда 8—10 тадан бўлиқ кўсак мавжуд.

— Биз ғўза қатор ораларига ишлов беришни 5 сентябргача давом эттирамиз, — дейди бригада саркори Ёқубжон Исоқов. — Шунда барча пайкалларда нафақат режани, балки мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланади.

Дала ишлари мусобақа асосида ташкил этилган. Ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантирилмоқда. Механизаторлардан Ғофурбой Сатторов ва Зокирали Исоқов, сувчилардан Тўрсунбой Темиров, Нуриддин Отабоев ва Қирғизбой Бойхоновнинг ҳар бири кунлик нормани ошириб бажармоқда.

М. Қодиров,
А. Юсуфбоев.

БОЛЬШЕВИК

Бу йил Карл Маркс номли жамоа хўжалигининг Ражаб Қўчқоров бошлиқ бригадаси заршунослари 100 гектар ерда деҳқончилик қилишмоқда. Жами майдон эрта баҳордан бошлаб 22 та оилавий звенога бўлиб берилганлиги айни муддао бўлди. Чигит ўз вақтида, сифатли экилди. Тўлиқ гектарлар яратилди. Ғўза қатор ораларига ишлов бериш оби-тобида ўтказилмоқда. Чеканкалаш эса аллақачон тугалланган.

Миришкорлар айни пайтда пахта йиғим-теримига пухта ҳозирлик кўрмоқдалар. Бу юмуш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Жиззах ва Сирдарё вилоятлари партия, совет ва хўжалик идораларининг пахта ҳосилини ўз вақтида ҳамда сифатли йиғиштириб олишга доир ташкилий-сиёсий тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида олиб борилаяпти.

Б. Бобоқулов.

ҚУВАСОЙ

Шу кеча-кундузда Акмал Икромов номли давлат хўжалигига қарашли Ҳошимжон Иброҳимов бошқараётган иккинчи бўлим боғбонларининг қўли-қўлига тегмайди. Негаки, боғ ва токзорларда ғарқ пишиқчилик. Ҳосил салмоғи эса ҳар қачонгидан мўл. Уни тезроқ йиғиштириб олиб, эл дастурхонига тортиқ этиш фарз. Бу юмуш диққат марказида турибди. Ҳозиргача истеъмолчиларга 285 тонна ўрнига 300 тонна шафтоли, 80 тонна олма, 100 тоннадан зиёд узум етказилиб берилди. Йил охирига қадар яна 130 тонна олма, 310 тонна узум тайёрланади.

Беллашувда Азимжон Холмирзаев бошлиқ бригада пешқадам. Бу жамоа аҳли эл дастурхонига 260 тонна шафтоли, 42 тонна олма топшириб, зиммадаги режани уддалаган эди. Айни кунларда узум узиш жадал бормоқда. Бунда Кумушхон Абдуллаева, Рўзихон Матқаримова, Омонбиби Эргашева каби теримчилар барчага ўрнак бўлишаяпти.

У. Ҳабибуллаев.

Олий Совет комитетларида

ЕР ВА ЭЛ ТАШВИШИДА

Ўз шахсий хўжалигига эга бўлишни хоҳлаган барча жиззахликлар ер олишди. Хатто бунга умиди бўлмаган кишилар ҳам кутилмаганда умидлари рўёбга чиққанидан ҳурсанд бўлишди... бунга ишониш қийин, албатта, илгари бунинг акси бўларди: одамлар ойлаб идорама-идора қатнашар, ўзларига тегишли ер берилиши учун ҳаракат қилишар, охир-оқибатда тинкалари қуриб, ҳафсалалари пир бўларди. Энди эса, марҳамат, олинг, дейишаяпти. Фақат битта шарти бор: ер бўш ётмаслиги керак.

Хўш, бунга нега ажабланишимиз керак? Биз «идора» деб аталган бошқармалар, уларнинг бошлиқларига нисбатан ортиқча раҳмсизлик қилмаяпмизми? Кўпгина маҳаллий маъмурлар, хўжаликларнинг раҳбарлари, ер тузувчилар қарорни амалга ошириш учун етарли даражада ғайрат кўрсатганликларидан қувонсак арзийди. Ана шу қарор бажарилиши натижасида минг-минглаб қишлоқ аҳолисининг орзулари ушалди.

Парламентнинг деҳқончилик масалалари ва сув хўжалиги комитетининг кўчма мажлисида қатнашган халқ депутатлари қайта қуриш даврининг ҳаётимизга олиб кирган ана шу аломатларини мамнуният билан қайд этдилар.

Мажлис Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, жумҳурият Олий Совети Президиуми ва ҳукумати 1989 йил август ойида қабул қилган қарорининг бир йиллиги кунида ўтказилганлиги диққатга сазовор бўлди. Ўшандан бери Жиззах вилоятида 68744 оила шахсий хўжалик юритиш ва уй-жой қуриш учун ер олди ёки ўз ихтиёридаги мавжуд ерларни кенгайтиришга муваффақ бўлди. 12699 гектар суғориладиган ер уларнинг тасарруфига берилди.

Қадоқ қўллар ғамхўрлигини сезган замин шунга яраша жавоб қайтарди. Кичик далаларда униб чиққан дастлабки экинлардан мўл ҳосил етиштириш умиди пайдо бўлди. Бу эса матлубот кооперацияси билан шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгалари ўртасида тузилган шартномаларда ўз ифодасини топди. Шахсий хўжаликларнинг эгалари 40 минг тоннага яқин сабзавот, 13 минг тонна картошка, 66 минг тонна қовун ва тарвуз, 596 тонна хилма-хил мева, 100 тонна узум етказиб бериш мажбуриятини олдилар.

Вилоят шахсий хўжаликлари умумий дастурхонимизга ҳали ҳеч қачон бу даражада сабзавот ва мева маҳсулотлари етказиб беришмаганди. Гарчи тўла мўл-кўлчилик ҳақида гапиришга эрта бўлса-да, бу ердаги бозорларда ўзгаришлар бўлганлиги кўзга ташланмоқда: нарх-навони барқарорлаштириш билан бирга, бир қанча ҳолларда ўтган йилга нисбатан арзонлаштиришга ҳам эришилди.

Етиштирилган ҳосил Жиззах деҳқонларига, қишлоқ аҳолисига ўзи етиштирган ҳосилнинг ортиқчасини — боғлар, полизлар, токзорларнинг неча ўн минглаб тонна маҳсулотларини дўконлар ва бозорларда сотиш учун ажратиш имконини беради.

Бинобарин, бу ҳали ишнинг бошланиши, холос. Жиззах вилоятида кичик фермаларнинг имкониятларидан ҳали тўла фойдаланилаётгани йўқ. Кўчма мажлис қатнашчилари ана шу нарсага эътиборни қаратдилар.

Бу ўринда Жиззах учрашувининг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида бир неча оғиз сўзлашни хоҳлардик — унда сабоқ олса арзийдиган кўп жиҳатлар бор, мажлисга тайёргарлик кўришда, дастлабки манбааларни ўрганишдан то уни ўтказгунгача амалга оширилган тадбирлардан ҳар қанча ўрганса арзийди.

Жиззахда мажлис бошланишидан бир ой илгари тоғолди ва чўл зоналарига, суғориладиган ҳамда адир ерларга парламент комитетининг котиби И. Ғ. Бурхонов раҳбарлигида депутатлар, олимлар, жумҳурият идоралари ходимларининг гуруҳи жўнаб кетди. Вилоят ва район ташкилотларининг мутахассислари жойларда уларга қўшилишди.

Совхоз ва колхозларга биргаликда сафар қилиш кўп нарсаларни аниқлаб олишга имкон берди — орадан бир ой ўтиб, комитет мажлиси очилганида, кўрсатилган бир қанча камчиликлар бартараф этилганлиги, аҳвол эса ўнглана бошланганлиги маълум бўлди.

Бинобарин, агар вазиятга талабчанлик билан жиддий баҳо бериладиган бўлса, бу борада ҳали кўп иш қилиш керак. Комитет аъзолари маҳаллий Советлар ижроия комитетлари ва ер идоралари одамларга ер ажратиб беришни тезлаштиришга тайёр эканликлари учун уларни мақтаб, айни вақтда кампаниябозлик кўринишлари борлигига эътиборни қаратдилар.

Бир қанча Советлар ва хўжаликлар ер ажратиб бериш тугагани хусусида тезроқ ҳисоб беришга шошилдилар, «вилоят миқёслари»да оз бўлса ҳам камчиликларга йўл қўйдилар, ўнлаб янги ёш оилаларнинг эҳтиёжларига қулоқ солмадилар. Шундай қилиб, ёш оилаларга уй қуриш ҳамда ёрдамчи хўжалик учун ер ажратилиши хусусида ортиқча ташвиш чекишга тўғри келди. Бу иш ҳеч қачон тугалланмаслиги кўриниб турибди, чунки янги-янги оилалар пайдо бўлади, бинобарин, янги-янги эҳтиёжлар ҳам...

Ҳамма нарсада қонун руҳи ва ҳарфига қатъий риоя этиш зарурлиги хусусида ҳам эслатиш керак бўлиб қолди. Бир қанча ҳолларда ер ажратиб бериш тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланмаган. Бу майдагаплик, расмиятчилик деб ўйлайсизми? Асло ундай эмас.

Чунки ер одамларга бир умрга берилишига ишонч ва умид йўқ. Янги боғлар барпо этиш, янги жойларда иморатлар қуриш хусусидаги оғзаки ва ҳатто ёзма рухсатномаларга ишониб бўлмайди — ер эгасига уни ҳам хатолардан, ҳам зўравонликдан ҳимоя қилувчи ҳуқуқий кафолатлар керак.

Чунончи, аҳолидан пул йиғиб олиш ҳоллари ҳам бўлганлиги очиб ташланди. Район ижроия комитетлари ҳузурида тузилган якка тартибдаги қурилиш ишларини мувофиқлаштирувчи хўжалик ҳисобидаги бўлимлар ер ажратиб берилганлиги ҳақида ҳужжат тўлдириш учун одамлардан асоссиз равишда 68 сўмдан пул олганлар... Зомин районидаги хўжалик ҳисоби бўлими ишнинг лойиҳаси нархини бир неча баравар қимматлаштириб юборган.

Шахсий ерни нотўғри расмийлаштириш аянчли можарога сабаб бўлиши, кутилмаган ташвишлар келтириши мумкин. Демак, ушбу жараённи ҳар томонлама тезлаштирар эканмиз, барча қоидаларга аниқ риоя этишимиз зарурлигини ҳам ёдда тутмоғимиз лозим. Масалан, ернинг янги эгаси тегишли ҳужжатларсиз, участканинг тасдиқланган планисиз уни рўйхатдан ўтказа олмаслигини, банкка қарз сўраб мурожаат эта олмаслигини, қурилиш материалларини ғамлай олмаслигини эслатиш керакмикин. Ахир, тўғри расмийлаштирилган ҳужжатлар билан ҳам ҳамма вақт ўзингга керакли материалларни топавермайсан. Шундай қилиб, Сангзор қишлоқ Советида ёғоч-тахта ажратиш тўғрисидаги 109 та тавсиянbackманинг атиги 42 таси қондирилган.

Деҳқончилик банкининг айрим муассасаларида қарзлар билан боғлиқ масалаларни ўзбошимчалик билан ҳал этишмоқда. Банкнинг Зомин район бўлимида агрономга 20 минг сўм, қурилиш бўлинмаси бошлиғига 15 минг сўм, ишчига эса... атиги 4 минг сўм миқдорида узоқ муддатли қарз беришган.

Яна бир масала бор: ер ажратиб беришнинг ҳуқуқий жиҳатини олайлик. У район ва қишлоқ Совети, колхоз ва совхоз раҳбарларига уларнинг ер эгаси олдидаги мажбуриятларини эслатиб туради.

Айни вақтда, бир қанча ҳолларда шахсий хўжаликларга ноқулай, яхши текисланмаган, суғориш ва ичиш учун суви бўлмаган, йўллари, электр нури ва гази йўқ ерлар ажратилган.

Шахсий хўжаликларнинг қўрғонлари бундай қулайликларсиз ўз жозибасини йўқотади, кичик ферма хўжалик имкониятларининг каттагина қисмидан маҳрум бўлади. Жумладан, Зарбдор районидаги «Ударник» совхозида томорқа ерларини кенгайтириш учун ажратилган 120 гектар, Зомин районида эса ана шу мақсадга кўзланган 894 гектар ердан шу сабабларга кўра фойдаланилмаяпти.

Томорқа ерлари ажратиб бериш борасидаги бир қанча аниқ-равшан тадбирлар Ўзбекистон ССР Президентининг қишлоқ аҳолиси турмушини яхшилаш, улар хўжалигини йўлга қўйишга бағишланган фармонларида белгилаб берилган. Бинобарин, Жиззах вилоятида бузоқ ва паррандага бўлган эҳтиёж яхши қондирилмаяпти, аҳолига озуқа учун дон, аралаш ва ширали ем сотиш топшириқлари бажарилмади.

Музокара чоғида камчиликларни бартараф этиш тадбирларини режалаштириш билан бирга уй-жой қураётганлар, кичик фермалар эгаларининг эҳтиёжларини тўлароқ қондириш мақсадида бир қанча қизиқарли таклифлар ҳам айтилди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари — В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлар академияси Ўрта Осиё бўлими ҳайъатининг раиси Ш. А. Акмалхонов, Хўжаобод район ижроия комитетининг раиси Ю. Н. Раҳмонов, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши раисининг муовини К. Сарсенов, Фарғона вилоятидаги «Бешариқ» совхозининг директори Т. Баркашев ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар, бир қанча аниқ-равшан маслаҳатлар бердилар.

Жиззах вилоят Совети ижроия комитетининг раиси У. З. Олимов яқин йиллар ичида вилоят якка тартибдаги қурилиш учун деворбоп ва ҳатто ёғоч материалларга бўлган ўз эҳтиёжини қондиради, деб ҳисоблайди. Колхоз ва совхозларда кичик ғишт заводлари очиш, маҳаллий ўрмон хўжаликлари негизида эса тез ўсадиган теракзорлар барпо этиш режалаштирилган. Маълумки, теракдан қадим-қадимдан бизда фойдаланиб келинган. Бошқа вилоятларда ҳам шу ҳақда ўйлаб кўришса арзирди.

...Яна бир муҳим жиҳатни айтиб ўтмоқчимиз: Деҳқончилик масалалари ва сув хўжалиги парламент комитетининг раиси А. Х. Тошкенбоев олиб борган мажлисга вилоят кенгашининг Деҳқончилик масалалари ва сув хўжалиги комитети ходимларининг ҳаммасини, район ва бир қанча қишлоқ Советларининг раҳбарларини таклиф этишди. Шундай қилиб, халқ депутатлари даражасидаги «катталар» тажрибаси жиззахлик ҳамкасбларнинг мулкига айланди.

Қонун чиқарувчи олий идоранинг яна бир вазифаси — маҳаллий Советларга амалий ёрдам кўрсатиш шу йўсинда бажарилди. Улар эса ўз планларига Жиззах вилоятининг айрим районлари ва қишлоқларидаги шахсий ёрдамчи хўжаликларда рўй берган вазиятни изчил ўрганиш режаларини киритдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

СИЗНИНГ ЖАНГОВАР МЕҲНАТИНГИЗ — МАМЛАКАТ ҲАВФСИЗЛИГИНИНГ КАФОЛАТИ

ОДЕССА, 17 август. (ТАСС). СССР Президенти М. С. Горбачевнинг Одесса ҳарбий округи қўшинлари машқининг қатнашчилари, Совет Қуролли Кучлари офицерлар корпуси вакиллари билан учрашуви армия ва мамлакат келажаги тўғрисидаги сермазмун суҳбатга айланиб кетди.

...Эрталаб денгиз соҳилига денгиз пиёдалари десанти туширилди. Десантга Қорадениз флотининг кемалари мадад бериб турди. Бундан бир кун олдин эса вертолётлар денгизга аквалангчи-сапёрларни олиб келганди, улар сув бўйларида ўрнатиб кетилган миналардан соҳилга чиқиладиган ерларни тозаладилар.

Денгиз десанти асосий зарбаси йўналишидаги ҳаракатларни ривожлантириш учун мотоўқчилар дивизияси мудофасининг орқасида ҳаво десанти ташланди. Десантчилар ўзлари тушган ерга тезда мустаҳкам ўрнашиб олгач, қулай позицияларни зудлик билан жиҳозладилар. Бу эса уларга танк полки мададида мотоўқчиларнинг қарши ҳужумини ишонч билан даф этиш, кейин эса ҳужумни кучайтириш имконини берди.

Ҳужум қилаётган жангчиларнинг ҳам, мудофаага ўтганларнинг ҳам моҳирона хатти-ҳаракатларини машқларни кузатиб турган М. С. Горбачев юқори баҳолади. У десантчи-жангчилар билан суҳбатлашар экан, жанговар ўқишни ташкил этиш, ҳарбийларнинг ҳаёти ва турмуши билан қизиқди.

СССР Президенти билан мудофаа министри машқ қатнашчиларига эсдалик совғалари топширдилар.

Куннинг иккинчи ярмида округ ўқув марказида машқ қатнашчилари, бир қанча ҳарбий округлар ҳамда флотларнинг офицерлари билан учрашув бўлди.

Учрашувни очган СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи маршали Д. Т. Язов СССР Қуролли Кучларининг ҳозирги шароитдаги вазифалари, ҳарбий ислоҳотнинг бориши хусусида тўхталди, машқнинг якунларини чиқарди. Ҳарбий ислоҳот марказида, деб таъкидлади у, инсон ва энг аввало офицер туради. Сўнг министр ҳарбий хизматчиларни ҳимоя қилиш муаммосини таҳлил этди.

Шундан кейин СССР Президенти жангчилар ҳузурида нутқ сўзлади.

М. С. Горбачев нутқи матбуотда эълон қилинади.

БАЙРАМ ШАРАФИГА

17 август куни Тошкентда Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ўзбекистон граждан авиацияси бошқармаси ходимларининг СССР ҳаво флоти кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлди.

Ўзбекистон авиаторлари ўзларининг касб байрамларига яхши натижалар билан келдилар. Биринчи ярим йиллик плани барча кўрсаткичлар бўйича бажарилди. Топшириқдан ташқари 122 минг йўловчи, 955 тонна хат-хабарлар, 2000 тоннадан ортиқ шошилинч халқ хўжалик юклари ташилди. Халқаро юк ташиш ҳажми аввалги йилларга нисбатан анча кўпайди. Ўзбек авиаторлари ҳар ҳафтада Берлин, Карочи, Деҳли, Куалла — Лумпурга учишмоқда, яқинда Францияга янги ҳаво йўли очилди.

Йиғилишда Тошкент, Нукус, Самарқанд, Термиз ва Қарши авиакорхоналари, Андижон ҳамда Фарғона аэропортларининг меҳнат жамоалари яхшилар қаторида тилга олинди.

СССР Президентининг фармонига мувофиқ учувчилар, штурманлар, инструкторларнинг бир гуруҳи юксак давлат мукофотларига сазовор бўлди.

Тантанали йиғилишда жумҳурият Олий Совети раисининг муовини Б. И. Бугров қатнашди.

(ЎзТАГ).

УМИДЛИ ДУНЁ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Съезднинг иш кунлари мафкура секциясида қатнашдик. Бу ерда Тошкентдаги 41-мактаб директори Назира Аҳмедова ҳаммамизнинг номимиздан сўзга чиқиб, маорифчиларнинг дардини ташвиш билан гапирди. Лекин секция иши бошқаю съезд мажлисида гапириш бошқада.

Негаки, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов таъкидлаганидек, «Гап халқ таълими, маданият, фанни ривожлантиришнинг мутлақо янги концепцияларини ишлаб чиқиш зарурияти ҳақида бораяпти, бу хусусда бизнинг тарихий меросга, мактабгача тарбияга, ўрта ва олий мактабга таллуқли бир қанча дастурларимиз бор. Бироқ улар молиявий ва моддий ресурслар билан тўла-тўкис таъминланган тақдирда, уларни рўёбга чиқариш партия комитетлари учун ҳам, Советлар учун ҳам жуда муҳим аҳамиятга молик иш бўлиб қолган тақдирдагина ўз самарасини бера олади».

— Умуман олганда съезднинг иш кунлари тиғиз ва ҳаяжонли ўтди. Айримлар бунга ишонмаган, ҳатто партия ажралиб кетади, бинобарин, жамиятимиздаги етакчи мавқеини йўқотади, деб ўйлашган эди. Сиз шу масалага қандай қарайсиз?

— Эсингизда бўлса, 11 июль куни Ўзбекистон коммунистларининг совет ва чет эл журналистлари билан учрашуви бўлди. Шунда съезддаги платформаларга, улар тарафдорларининг хатти-ҳаракатларига муносабат билдирилди. Демократик платформани қўллаб-қувватлаётган кишиларнинг кўпчилиги очиқчасига йўл тутиш зарур, деб ҳисобламаганлиги, бу ҳалол йўл эмаслиги айтиб ўтилди. Съездда турли фикр-мулоҳазалар билдирилди. Лекин Коммунистик партия ўзининг бирлигини сақлаб қола олгани анжуманнинг энг катта ютуғи бўлди. Аввалги мусоҳабаларда айтиб ўтганимдек, КПСС ўз обрў-эътиборини йўқотгани йўқ, аксинча, айрим коммунист раҳбарлар ўзларига билдирилган ишончни у ёки бу даражада суиистеъмол қилганликлари учун эл-юрт назаридан четда қолдилар. Бироқ партия ўзининг етакчилик мавқеини бой бермади. Яна шуни ҳам таъкидлаш зарурки, бу мавқеини фикрлар «жанги»да мустаҳкамлаб олди.

— Йигитларимизнинг армия сафида хизмат қилишлари кейинги вақтларда анча қийинлашгани, бунга бошлиқлар бефарқ қарашаётгани ҳақида гап борганда айримлар: «Туҳмат қилаяпсиз, бу далилларни қаердан олгансизлар?» — деб масъулиятдан қутулиб қолмоқчи бўлдилар. Сиз буннинг шоҳидисиз...

— Ҳақиқатан ҳам тўғри. Юқорида айтганимдек, мафкура секциясининг йиғилишида севимли адибимиз, «Шарқ юлдузи» журнали муҳаррири, эндиликда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзоси Ўткир Ҳошимов сўзлаб турганида ҳарбий бошлиқлардан бири ҳалиги саволни берди. Жумҳуриятимиз коммунистларининг вакили саросимага тушиб қолмади, балки ўзи тўплаган далиллар ҳақиқий рақамлар эканлигини ишонарли қилиб тушунтирди. Шундан кейин ўша одам ўрнидан туриб, ён дафтарчасини очди-да, «ҳарбий хизматни ўтаб турган чоғда ҳалок бўлган ўзбекистонликлар 600 нафар эмас, менинг аниқлашимча, 300 нафар ҳалок бўлган, уларнинг ўн беш фоизи ўз жонига қасд қилган. Сабаби — улар руҳий касалликка мубтало бўлишган», деб ўзини оқлашга уринди. Бироқ секция иши якунланишига оз вақт қолганда икки минутга сўз олиб, Ўткир Ҳошимовнинг айтганлари ҳақиқатга яқинлиги учун узр сўради.

Бу масаладаги менинг қатъий фикрим шуки, армияда тартиб-интизом мустаҳкамланмасдан, фарзандларимиз таҳқирланмаслигига кафолат бўлмас экан, улар ўз йигитлик бурчларини жумҳуриятимиз, жуда бўлмаса, Ўрта Осиёда ўташлари керак. Акс ҳолда темир тобутлар оналар бағрини қон, оталар юрагини вайрон қилаверади.

— Каромат Зоидовна, шу гапингиз билан тинч даврда не-не машаққатлар чекиб, камол топтирган ва ой бориб, омон қайтмаган ўғлонлари ғамида қадди букилган онаизорлар фикрини ифодаладингиз. Сиз энди КПСС Марказий Комитетининг аъзосисиз, бу гапни Марказком пленумларининг бирида кўтариб чиқасиз ва унинг ижобий ҳал этилиши учун курашасиз, деб умид қиламиз.

— Албатта. Чунки, М. Горький тили билан айтганда, «Жаҳоннинг бутун ғурури оналардан. Қуёшсиз гуллар очилмайди, севгисиз бахт йўқ, аёлсиз муҳаббат йўқ, онасиз шоир ҳам, қаҳрамон ҳам бўлмайди... Меҳри чексиз, бутун дунёни кўкраги билан боққан аёлни — Онани шарафлайлик! Инсондаги бутун гўзаллик қуёш нурларию она меҳридан». Шундай экан, уларнинг дилини оғритмаслик, истагини мустажо этмоқ даркор. Иложи борича, аёлларнинг иш соатини камайтириш, маошини ошириш ҳақида кўпроқ ғамхўрлик қилиш керак.

— Партия Марказий Комитетининг съездга сиёсий маърузасида жамиятимиз ҳаётининг кўпгина қирраларини умумий тарзда тилга олинганини айтиб ўтдингиз. Биз 73 йилдан бери энг катта бойлигимиз — халқлар дўстлиги деб ҳисоблаб келдик. Лекин, кейинги вақтда мамлакатимизнинг турли минтақаларида, жумладан Ўш вилоятида юз берган воқеалар миллатлараро муносабат масаласида ҳали кўнгилдагидек натижага эришмаганимизни кўрсатди. Съезд кунлари шу хусусда гаплар бўлдими?

— Саволингизга тушундим. Дарҳақиқат, сиёсий маърузада айтилмаган гаплар сўзга чиққан ўртоқларнинг нутқларида тўлдирилди. Масалан, миллий масала ҳозирги кунда бизда кескин бўлиб турибди. Болтиқбўйи, Кавказорти жумҳуриятларидаги аҳвол ҳаммани ташвишга солган эди. Ўш воқеалари эса дард устига чипқон бўлди. Мафкура секцияси йиғилишида шу хусусда кўп гаплар айтилди. Биз Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. М. Масалиевга бир қанча саволлар билан мурожаат қилдик. Минг йиллар давомида қирғизлар билан ўзбеклар ўртасида жанжал чиқмаган эди-ку, нега энди шундай фожиа юз берди, деган саволимизга, тўғриси, биз аниқ жавоб ололмадик. «Бу Қирғизистоннинг ички иши, унга ҳеч ким аралашмаслиги керак» қабилидаги мужмал гаплар масалага ойдинлик киритмади. Менинг шахсий фикрим шундай: бу фожиа такрорланмаслиги учун таркибида жабрдийда ўзбекларнинг вакиллари бўлган нуфузли комиссия ишни охиригача синчиклаб, адолатли текшириши, икки халқ орасига нифоқ солганлар, ким бўлишидан — оддий чўпонми ёки жумҳурият Олий Кенгашининг раисими — қатъий назар, барибир қаттиқ жазоланиши ва бу иш ошкоралик билан олиб борилиши шарт.

— Назаримда, яна касбингизга яқинроқ саволга қайтсак. Сиз — ўқитувчисиз. Ўқитувчи эса энг масъул вазифани адо этади, яъни инсонни шакллантиради. Шундай экан, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси сифатида қандай ишларни амалга ошириш, жумладан ўз соҳангизга оид қайси муаммоларни ҳал қилиш ниятидасиз?

— Марказком аъзоси бўлмасимдан аввал бу масалаларда гап очсам, аксарият раҳбарлар «ўйлаб кўрамиз», «маблағ йўқ», «ҳаракат қиламиз» қабилидаги муомалада бўлишарди. Энди ундай дейишмаса керак. «Ватан — остонангдан бошланади» деган ҳикмат бор. Мен даставвал ўзим туғилиб ўсган ва коммунистлари мени съездга делегат этиб сайлаган Зомин райони ҳақида қайғуришни фарзандлик бурчим, деб биламан.

Ноҳиямиз мактабларининг 80 фоизи ишга яроқсиз. Бу таълим-тарбия ишлари савиясига салбий таъсир этмоқда. Деярли аксарият мактаблар икки сменали. Шунинг учун қишлоқларда замонавий мактаб биноларини қурилишини тезлаштириш керак.

Иккинчидан, мактабларимизда шу кун талабига жавоб берадиган техника воситалари, компьютерлар етишмайди. Демак, уларни қаердан бўлса ҳам топиб келтириш лозим, акс ҳолда бериладиган билим ибтидоийлигича қолаверади.

Учинчидан, жумҳуриятимизда бошланғич синф ўқувчиларига бепул нонушта берилаяпти. Бунинг учун раҳбарларимизга раҳмат! Лекин овқатланадиган емакхоналар санитария-гигиена қоидаларига мос келмайди. Баъзи мактабларда ошхонанинг ўзи умуман йўқ. Бинобарин, яна маблағ излаш, Советларга эланиш ва қурилиш ташкилотлари билан «жанжаллашиш» даркор.

Тўртинчидан, ўқитувчиларнинг ижтимоий аҳволига жиддийроқ эътибор бериш зарур. 25—30 йил ишлаган муаллимларда толиқиш, асаб касалликлари учрай бошлайди. Натижада улар, пенсия ёшига етмасданоқ ўз касбини тарк этишга мажбур бўладилар. Шу муносабат билан бизга касбдош аёлларни 50 ёшдан, эркакларни 55 ёшдан пенсияга чиқариш оқилона иш бўлур эди. Марказком пленумларидан бирида шу масалани кўтариш ниятим бор.

Бешинчидан, бошланғич синф ўқитувчиларининг ҳафталик дарс соати қисқартирилди. Юқори синф муаллимларининг айби нима? Уларнинг ҳафталик дарс соатини ҳам шунга мувофиқлаштириш керак.

— Ниятларингиз яхшилигидан хурсандмиз, Каромат Зоидовна, лекин уларнинг ҳаммаси рўёбга чиқишига ишонасизми?

— Умидли дунё. Мевали кўчат экаётган қария унинг ҳосилини ўзим емасам, бола-чақам ейди, деб дилига тугиб қўяди. Бизлар ҳали ёшмиз-ку. Шу муаммолар ҳал бўлган кунларни кўришдан умидвормиз.

— Суҳбатимиз ниҳоясида эзгу мақсадларингиз амалга ошишида сизга газетхонларимиз номидан муваффақият тилаймиз. Жумҳуриятимиз маорифини ривожлантириш учун киришган йўлингиз ёруғ, қадамингиз қутлуғ бўлишига тилакдошмиз

— Ташаккур.

Суҳбатдош:
Наримон ОРИФЖОНОВ.

● *Долзарб мавзуда суҳбат*

БУ БУРЧ — МУҚАДДАС

● Ўзбекистон ССР Президентининг «Улуғ Ватан уруши ногиронларига, қатнашчиларига, байналмилалчи жангчиларга ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабасининг 45 йиллиги байрам қилиниши муносабати билан қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисида»ги Фармони 1 июлдан кучга кирди. У жумҳуриятнинг барча ҳудудида амал қилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари Д. БЕРКОВ редакция илтимосига кўра, мазкур Фармоннинг мазмуни ва у қандай бажарилаётгани тўғрисида сўзлаб берди:

— Жумҳурият Президентининг Фармони, — деб таъкидлади Дмитрий Дмитриевич, — Ватанни ҳимоя қилганлар, байналмилал бурчини бажарганлар тўғрисидаги умумий ғамхўрликни чуқурлаштиришга қаратилгандир. Маълумки, юқорида тилга олинган кишиларга жиддий имтиёзлар Иттифоқ ҳукумати қарорларида белгилаб берилган. Бироқ уларда мамлакат турли минтақаларидаги турмуш шарт-шароитларини, жумҳуриятларнинг иқтисодий имкониятларини, кўмак ва ғамхўрликка муҳтож кишиларнинг аниқ миқдорини ҳисобга олиш қийин. Жумҳуриятимиз Президентининг Фармони айнан мана шуларни назарда тутади.

Албатта, Ўзбекистонда истиқомат қилувчи ветеранларга қўшимча имтиёзлар бериш анчагина сарф-харажатларни, ўн миллион сўмлаб маблағни талаб қилади. Бироқ биз ҳаммамиз улар олдида умрбод қарздормиз. Жумҳурият ҳукумати буни ҳис этиб, зарур маблағларни қидириб топди. Натижада 218. 552 кишига қўшимча имтиёз бериладиган бўлинди. Булар — Улуғ Ватан урушининг 142. 733 нафар қатнашчиси бўлиб, улар орасида 52. 513 нафар ногирон бор. Булар — 55.389 нафар байналмилалчи жангчилар бўлиб, уларнинг 1.039 нафари ногирон. Шунингдек, ҳарбий бурчини бажариш чоғида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг 20. 430 оиласи ҳам шу қўшимча имтиёзлардан фойдалана олади. Улар орасида Афғонистонда ҳалок бўлганларнинг 1,407 оиласи бор.

— Фармонда қандай қўшимча имтиёзлар кўзда тутилган?

— Биринчидан, улар уй-жой шароитларини яхшилаш билан боғлиқдир. Шу йилнинг ўзидаёқ Улуғ Ватан уруши ногиронлари, келаси йилда эса уруш барча қатнашчилари ҳамда уларга тенглаштирилган шахслар уй-жой майдонлари билан таъминланади. Бундан ташқари, шу йил 1 июлдан бошлаб ўтган урушнинг барча иштирокчилари, байналмилалчи жангчилар ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари квартира ҳақи тўлашдан бутунлай озод қилиндилар.

Иккинчидан, уруш ногиронлари учун коммунал хизматларга ҳақ тўлашда белгиланган имтиёзлар эндиликда бизда урушнинг барча қатнашчилари ва байналмилалчи жангчиларга жорий этилади. Шунингдек, уруш қатнашчилари, агар истасалар, ҳозир ўзлари яшаётган давлат уйлари ва квартираларини хусусий мулкларига айлантиришлари мумкин. Қишлоқ жойларида истиқомат қилувчи ветеранларга жиддий имтиёзлар берилмоқда. Жумладан, уларнинг уй-жойлари маҳаллий бюджет ҳисобидан ремонт қилиб берилади ва қурилади.

1 июлдан бошлаб санаторийларда, пансионатларда, стационарларда даволанувчи ветеранларга ажратиладиган дори-дармонлар ва озиқ-овқат сарф-харажатлари нормаси ногиронлар госпиталлари учун кўзда тутилган нормаларга тенглаштирилди.

1991 йилда барча, жумладан, қишлоқларда яшовчи уруш қатнашчилари, байналмилалчи жангчилар ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар оилалари квартираларини телефонлаштириш режалаштирилган. Бунда улар шу йил 1 январгача ҳисобга олинган бўлишлари керак.

Фармонга биноан, уруш қатнашчиларига ва байналмилалчи жангчиларга сотиш учун қўшимча равишда 1.750 та енгил автомобил ажратишга, савдо-маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга қарор қилинди.

Улуғ Ватан урушининг ишламаётган қатнашчилари бўлган пенсионерлар халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларидан қиймати 100 сўмгача қимматбаҳо совғалар олишди. Ишлаётган нафақахўрларга эса бевосита улар меҳнат қилаётган корхоналар ва ташкилотлар ҳисобидан шундай совға-саломлар берилди.

Ўзбекистон ССР Президенти Фармонида белгиланган қўшимча имтиёзлар мана шулардан иборат. Бизнинг фикримизча, улар Ўзбекистоннинг Ватанни ҳимоя қилган, ўзининг байналмилал бурчини адо этган кишилари моддий аҳволини бир мунча яхшилаш имконини беради.

— Фармон кучга кирган кундан бери бир ойдан кўп вақт ўтди. Фармон қандай бажарилмоқда?

— Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Фармоннинг бажарилишини таъминлаш учун қарор қабул қилди. Унда имтиёзлар бериш тартиби, маблағ билан таъминлаш манбаалари белгиланган. Биз ҳозирдаёқ бу қарор айрим халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари томонидан қандай бажарилаётганлигини текшириб чиқдик. Умуман олганда, иш ёмон кетаётгани йўқ. Фармоннинг ҳар бир банди бўйича амалда иш олиб борилмоқда. Баъзи бандлар эса деярли бажариб бўлинди. Масалан, уй-жойларга ва коммунал хизматларга ҳақ тўлаш, санаторийларда, касалхоналарда, пансионатларда ва бошқа даволаш муассасаларида уруш қатнашчиларига медицина хизмати кўрсатиш соҳасидаги имтиёзлар тўғрисида шундай дейиш мумкин.

Ҳозирдаёқ 771 киши ҳовли тўйи ўтказди. Уй-жой масаласи Қорақалпоғистон АССР ва Наманган вилоятида яхшироқ ҳал этилмоқда. Сурхондарё вилоятида эса уй-жойга муҳтож ветеранларни ҳатто шу пайтгача ҳисобга олишмаган. Вилоят раҳбарияти ҳозир бу нуқсонни бартараф этмоқда ва аҳвол яхшиланиб боряпти.

Шу йилнинг биринчи ярмида уруш қатнашчиларидан 1.501 кишининг, 885 нафар байналмилалчи жангчининг ҳамда ҳалок бўлган ҳарбий хизматчилар 143 оиласининг квартираларига телефон ўтказилди. Қишлоқ жойларида яшовчи 481 нафар уруш қатнашчисининг уйи телефонлаштирилди.

Ветеранларга савдо-маиший хизмат кўрсатиш соҳасида қуйидаги қўшимча имтиёзлар жорий этилмоқда. Булар — маҳсулотларни уйларга элтиб бериш, харидоргир молларга олдиндан буюртма қабул қилишдир. Биз талаб-эҳтиёжлар нима учун қондирилмаганлигини ҳамда таклиф ва мулоҳазаларни ҳисобга олувчи журналлар тутдик. Буюртмаларни қабул қилиш ва бериш устидан назоратни кучайтирдик. Бу йил ветеранларга хизмат кўрсатиш учун Тошкентда ва Нукусда бир нечта янги ашёвий моллар дўконлари очишни режалаштирганмиз. Нафақахўрлар учун ижтимоий жиҳатдан арзон нархларда кийим-кечаклар ишлаб чиқариш учун буюртмалар берилди.

— Шундай бўлса-да, маҳаллий матбуотда баъзи жойларда Фармоннинг бажарилишига етарли эътибор берилмаётганлиги ҳақидаги хабарлар пайдо бўлмоқда...

— Афсуски, уруш қатнашчилари, байналмилалчи жангчилар ва ҳалок бўлганларнинг оилалари эҳтиёжларига эътиборсизлик билан муносабатда бўлиш ҳоллари мавжуд. Масалан, ветеранларни квартира ҳақи тўлашдан озод қилишмаётганлиги, коммунал хизматларга ҳақ тўлашда муайян енгилликлар берилмаётганлиги тўғрисидаги шикоятлар анчагина олинмоқда. Булар асосан идораларнинг уйларида ва ётоқхоналарда яшаётган кишилардан тушмоқда. Айрим раҳбарлар имтиёзлар беришни орқага суриб келдилар. Улар бунда у ёки бу банд юзасидан тушунтириш ҳужжатлари йўқлигини баҳона қилмоқдалар. Афтидан, улар юқоридан «кўрсатма» олиш одатидан халос бўлмаганлар. Бу нарса, айниқса, Самарқанд ва Бухоро вилоятлари раҳбарларига тааллуқлидир. Мазкур вилоятларда 1 январгача уй-жой олиш учун 1.752 киши ҳисобда турган. Уй-жойларни фойдаланишга топшириш режалари эса ҳар хил сабабларга кўра, йилдан-йилга бажарилмай келинмоқда. Қандай бўлишидан қатъи назар, биз мазкур муаммони белгиланган муддатларда ҳал этмоғимиз лозим.

Шикоятлардан шуниси маълум бўлмоқдаки, ветеранларнинг ҳаммаси ҳам қимматбаҳо совғалар ва пул мукофоти олишди, деб бўлмайди. Қанчалик ғалати бўлмасин, улар орасида ҳарбий қисмларда ва муассасаларда ишловчи 254 нафар уруш қатнашчиси бор. Баъзи жойларда эса пуллар ва совғалар ажратилган-у бироқ айрим мансабдор шахслар уларни топширишга, таъбир жоиз бўлса, тошбағирлик билан муносабатда бўлишган. Масалан, Фарғона вилоят ижроия комитетида ветеранларга пул жўнатмаларини почта орқали юборишган. Уларни кимлар ва нима сабабдан юборишаётганини ҳатто тушунтириб ҳам беришмаган.

— Бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан кам даромадли кишиларнинг ижтимоий аҳволи ёмонлашиши мумкин. Аксарият уруш ногиронлари ва ветеранлари шундай кишилардир. Жумҳурият ҳукумати бу соҳада қандай чора-тадбирлар кўриш ниятида?

— Афсуски, биз ҳозир ҳам ветеранларни қилган хизматларига яраша арзигулик барча зарур нарсалар билан тўла-тўкис таъминлаш қобилиятига эга эмасмиз. Бизнинг имкониятларимиз чегараланган. Одамлар буни тушунишади. Биз бошимиздан кечираётган иқтисодий қийинчиликлар, табиийки, ветеранлар аҳволига салбий таъсир қилиши мумкин. Ҳозирча аниқ-равшан тадбирларни айтиб бера олмайман. Улар эндигина ишлаб чиқилмоқда. Бироқ биз уларни кўмаксиз қолдирмаслик учун барча имкониятларни ишга соламиз. Жумҳуриятнинг иқтисодий аҳволи мустаҳкаланиб борган сари ветеранларга эътиборни кучайтиравераамиз. Ҳукумат яқин йиллар ичида ҳаммаси яхшиланиб кетишига умид қилади ва амалда шундай бўлиши учун иш олиб боряпти.

Суҳбатни
капитан А. ВЕКЛИЧ
олиб борди.

(«Красная звезда», 1990 йил 15 август).

Ҳозирги долзарб дамларда қайси хўжаликда бўлманг, қизғин меҳнат устидан чиқасиз. Сирдарё вилоятидаги «Фарғона» совхози жамоаси ҳам ғанимат дамлар қадрига етиб тер тўкмоқда. Пахта пайкалларидан тортиб сут-товар фермасигача, ремонт устахонасидан тортиб сабзавотчилик бригадасигача одамлар билан гавжум. Яқинда суратқаш Е. БОТИРОВ хўжаликнинг ем-хашак етиштирувчи бригадасида бўлиб, 305 гектар ердаги бедазорда учинчи ўрим муваффақиятли якунланаётганининг гувоҳи бўлиб қайтди. Ҳосил мўллигидан ҳамма бирдай хурсанд. Ўрилаётган озуқа кетма-кет олиб кетилиб, қишга ғамлаб қўйилаяпти. Жумҳурият Президентининг фармонига мувофиқ ишчи-хизматчиларга ҳам тегишли миқдорда озуқа тарқатилаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Инженер Қутбиддин Акбаров бошлиқ ўримчилар бригадаси аъзолари меҳнатлари самарасидан мамнун. 2. Беда ўрими пайти.

ЖАБРДИЙДАЛАРГА ЁРДАМ

Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти вилоят ижроия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ижроия комитети, жумҳурият министрликлари ва идоралари билан ҳамжиҳатликда Эронда рўй берган қаттиқ зилзила муносабати билан Эрон ислом жумҳурияти халқига ёрдам бериш мақсадида пул ҳамда энг зарур ашёларни йиғиш юзасидан катта иш қилди.

Эронга аэрофлот самолётида икки юз минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари, кўрпа-тўшаклар, дори-дармонлар, чодирлар юборилди. Ташқи иқтисодий банкнинг эрон элчихонаси эълон қилган ҳисоб дафтарчасига 350 минг сўм ўтказилди, бу пулларнинг 230 минг сўми Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти Марказий Комитети орқали юборилди.

Табиий офатдан жабрланганларга ёрдам кўрсатишда Андижон, Жиззах, Самарқанд вилоятлари, Ўзбекистон граждан авиациясининг бошқармаси, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, Ўзбекбирлашув, жумҳурият савдо ва соғлиқни сақлаш министрликлари, давлат сув хўжалиги қурилиши комитети катта ҳисса қўшдилар.

(ЎзТАГ).

ИНСОН ҚЎЛИ ГУЛ

Бу фикр аввал «Ленинград» жамоа хўжалигининг собиқ раиси Толибжон Аҳмедовдан чиққан эди.

1987 йилнинг кузи эди ўшанда. Ҳосилдан бўшаган ерлар шудгор қилинаётган пайт. Толибжон Аҳмедов Фарғона район партия комитетининг биринчи котиби Қаҳрамон Икромов билан кузги ишларнинг боришини кўздан кечиришди. Сўнгра бройлер фабрикасининг юқори қисмидаги дашт томон йўл олдилар.

— Қаҳрамон ака, шу даштни ўзлаштирсак...

— Нима, чигит экмоқчимисиз? — котиб раисга саволли назар ташлади.

— Йўғ-ей, дашт дегани билан ери яхши экан, — дея ўсмоқчилаб гап бошлади раис. — Агар сиз бош-қош бўлсангиз, бир боғ яратардик...

— Отангизга раҳмат, мана бу бошқа гап. Ҳозир ўғит ва сув масаласи ночор бўлиб турган бир пайтда янги ерга чигит экканда кўра боғ-роғ яратган маъқул.

— Қишлоғимиз улуғлари ҳам бу ишга астойдил бел боғлашган. Кўпчилик маъқуллаяпти, — дея раис янада дадил фикр билдирди.

— Бу дашт икки юз гектарга етиб борар дейман...

— Бундан ҳам кўп, — аниқлик киритди Толибжон Аҳмедов. — Эрта баҳорда 20—30 гектарини ўзлаштириб, кўчат эксак. Кейин аста-секин кенгайтириб бораверамиз.

1988 йил баҳорида «Ленинград» ва Карл Маркс номли колхозлар бирлашиб йирик хўжалик қарор топди. Бошқарув раиси Ҳалимбой Мирзаев боғ яратиш ташаббусига хайрихоҳлик билан қўшилди.

Даштга ҳужум бошланди. Ишонгинг келмайди. Хашпаш дегунча 24 гектар ер текисланди. Катта асфальт йўлнинг кунботар томонидаги қир-адирда бульдозер, ҳайдов ва чопиқ тракторлари тинмади. Иштиёқ, ҳавас шунчалик бўлар! Холматжон Усмоналиев, Аҳмаджон Жўраев, Анвархон Сирожев сингари механизаторлар меҳнатини таърифлашга сўз ожизлик қилади.

3 март куни даштга уч юздан ортиқ одам тўпланди, район партия комитетининг биринчи котиби Қаҳрамон Икромов ҳам ҳашарга етиб келди. Кўп қатори дарахт ўтқазди. Қишлоқ кексаларидан Ҳамид Аҳмедов, Басиржон Мақсудов, Нишонбой Турсуналиев, Қозижон Қодиров, Мамасиддиқ Мамадалиев, Қурбон Толипов, Деҳқонбой Аҳмедов, Қодиржон Фозилов ва Маҳкам Мадаминов ўтқазган ниҳоллар дашт ҳуснига холдек ярашди. Шу куни 2.400 туп ўрик, 7.600 туп шафтоли, 1000 туп анжир, гилос, анор, нок ва бошқа мевали кўчатлар, Чимён қишлоғининг чиқаверишидан то Гагаринобод қишлоғигача бўлган йўллар четига терак ва тут ўтқазилди.

Орадан икки йил ўтгач дарахтларнинг тўқсон фоизи қад ростлади. Дашт қўйнида яшиллик қулф урди.

— Ўтган йили боғимизнинг олди мева тугди, — дея фахрланиб сўзлайди «Ленинград» колхози бошқарувининг раиси Маҳмуджон Абдуллаев. — Бу йил боғдан бол томади.

Боғбонлар ҳар бир кўчат парвариши учун астойдил жон куйдиришаяпти. Баланд-пастлиқларда сув йўлига мослаб ариқлар олинган. Дарахтлар садафдек тизилиб турибди. Бодом ниҳолларининг авжи яхши. Бир томонда ўрик, нок, иккинчи томонда олма, анжир, анор...

Боғбонлар юзида қувонч балқади. Деҳқонбой Холмирзаев, Носиржон Абдуллаев билан Валижон Усмонов зиммасига оғир юмуш юкланган. Улар буни ҳис этиб, юракдан меҳнат қилишаяпти.

— Боғ яратган одамнинг умри боқий бўлади, — дейди Деҳқонбой Холмирзаев. — Аслида ҳамма ҳам боғ барпо этавермайди. Айниқса даштда. Ишқилиб, бу йил меҳнатимиз самараси кўзга кўринсин-да.

— Битта эътироз бор, — дея ўз фикрини баён қилди боғдорчилик бригадасининг бошлиғи Каримжон Фозилов. — Боғбонлар учун марказий бино тикланаяпти. У икки қисмдан — дам олиш хоналари ҳамда мева-чева сақлайдиган омбордан иборат бўлади. Лекин қурилиш ишлари ҳозирча тўхтаб турибди. Ёғоч-тахта, қурилиш анжомлари етишмаётир. Шу борада халқ депутатлари район Совети, район матлубот жамияти уюшмаси раҳбарлари амалий ёрдам қилишса, яхши бўларди.

Яна боғ оралаймиз. Бу ерда яна бир салқин гўша, жаннатмакон жой вужудга келаётганини кўриб, инсон қўли гул эканига яна бир карра иқрор бўлдик.

С. ДАДАХУЖАЕВ.

ҲАМ ПАРВАРИШ, ҲАМ ҲОЗИРЛИК

Жумҳуриятимиз пахтакорлари ҳаётида қизғин дамлар давом этмоқда. Улар ғўза парваришини бўшаштирмай, ҳосилга ҳосил қўшиш ташвишини қилмоқдалар. Айни пайтда долзарб мавсум — йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўришаяпти. Буни Нишон районидаги Усмон Юсупов номли совхоз заршунослари ишларидан ҳам яққол билиш мумкин. Хўжаликнинг қайси бўлим ёки бригадасида бўлманг, ҳамма жойда жўшқин меҳнат устидан чиқасиз. Бердиёр Дўстмуродов бошқарувчилик қилаётган бўлим деҳқонлари 560 гектар майдонда ғўза ўстирмоқдалар. Экин парвариши кўп йиллик тажриба асосида олиб борилаётганлиги туфайли ҳосил тугунчалари тобора кўпаймоқда. Ҳозир ҳар тупда икки-учтадан очилган пахта, ўндан зиёд тўқ кўсак бор.

Бўлим бригадалари ўртасида ўзаро мусобақа йўлга қўйилган. Меҳнат беллашувида Мейли Эшимов бошлиқ жамоа пешқадам.

— Бу йил 50 гектар ерда пахта, 40 гектарда беда, икки гектарда сабзавот ва полиз экинларини парваришладик, — дейди бригадир М. Эшимов. — Қовун-тарвуз мўл бўлди, бедани уч марта ўриб олдик, ғўза ривожи ҳам чакки эмас. Ишчиларимиз ҳар тупни авайлаб-асраб, ҳосилига ҳосил қўшишаяпти. Бу борада Эркин Пардаев, Мусулмон Эшимов, Мадина Бозорова, Зулфия Холматова ва Бахтиёр Оллаёров бошқаларга ўрнак.

Бригада аъзоларига етарли шароит яратиб берилган. Дала шийпони чўлқуварларнинг ҳақиқий оромгоҳига айлантирилган. Мазкур бригадада ҳам, совхозда ҳам тобора яқинлашаётган йиғим-теримга ҳар томонлама ҳозирлик кўрилмоқда. Техника воситалари сифатли ремонт қилинди, йўл ва кўприклар тузатилмоқда.

Ж. БОБОРАҲМАТОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Бўлим бошқарувчиси Бердиёр Дўстмуродов ва илғор бригада бошлиғи Мейли Эшимов. 2. Ишчилар Номоз Эшимов ва Эркин Пардаев шийпонда тушлик қилишаётган пайт.

Муаллиф олган суратлар.

СССР МИНИСТРЛАР КЕНГАШИДА

МАХФИЙЛИК БЕЛГИСИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Мамлакат ҳукумати тадқиқотчиларнинг СССР Ташқи ишлар министрлигининг архив ҳужжатларидан кенг фойдаланишларига доир тадбирлар тўғрисида қарор қабул қилди. Шу нарса белгилаб қўйилдики, СССР Ташқи ишлар министрлиги архивларида материалларнинг 30 йиллик сақланиш муддати тугаганидан сўнг ташқи сиёсатга тегишли барча ҳужжатларнинг маҳфийлик белгиси бекор қилинади. Давлатнинг алоҳида муҳим манфаатларига молик бўлган, шунингдек ошкор қилиниши туфайли инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликлари хавф остида қолиши мумкин бўлган ҳужжатлар бундан мустаснодир.

СССР Ташқи ишлар министрлигига СССР Давлат хавфсизлиги комитети билан биргаликда ҳужжатларни сақлашнинг 30 йиллик муддати тугаганидан сўнг маҳфийлик белгисини сақлаш учун асос бўладиган масалалар рўйхатини ва тартибини, бунга шундай ҳужжатлардан маҳфийлик белгисини олиб ташлаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш муддатлари ҳам киради, белгилаш вазифаси топширилди. Айни вақтда СССР Ташқи ишлар министрлиги ҳужжатлар ошкор қилиниши олдидан уларни дастлабки тарзда кўриб чиқиш ишларига мутахассисларни, шу жумладан дипломатия хизмати ветеранларини шартнома асосида жалб этиши назарда тутилади.

НОГИРОНЛАРНИНГ МУАММОЛАРИГА ЯНГИЧА ЁНДАШУВ

Ҳукумат СССРда ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисидаги СССР ва иттифоқдош жумҳуриятлар қонун асослари лойиҳаси ҳамда «СССРда ногиронлар муаммоларига доир давлат сиёсатининг асосий йўналишлари» концепцияси устидаги ишни ниҳоясига етказди. Уларни тайёрлашда барча иттифоқдош жумҳуриятлар фаол қатнашди.

Ушбу ҳужжатларнинг ўзига хос хусусияти уларда мамлакатимизда ногиронларнинг муаммоларига принцип жиҳатидан янгича ёндашилганлигидадир. Чунончи, авваллари ногиронлик меҳнат қобилияти бузилиши сифатидагина талқин этилган бўлса, энди бу нарса лойиҳада турмуш фаолиятининг чегараланиши, деб таърифланади. Бу эса ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш моҳиятининг ўзига бошқача ёндашиш имконини беради. Бу ногиронлик сабабли зарарнинг ўрнини қоплаш сифатида эмас, балки улар ҳар бирининг қобилиятини якка тартибда ривожлантириш ва ана шу қобилиятни рўёбга чиқариш учун шарт-шароит яратиш сифатида баҳоланади. Аҳоли мазкур гуруҳини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг мутлақо янги, устун йўналишлари белгиланди. Бу ўринда гап тўсиқсиз муҳит деб аталган муҳитни, ногиронларнинг тиббий-санитария жиҳатидан соғлиқларини тиклаш ҳамда ижтимоий хизмат системасини вужудга келтириш, ижтимоий-маиший ва профессионал—ишлаб чиқариш тусидаги бир қанча тадбирларни амалга ошириш ҳақида бормоқда.

Қонун асослари лойиҳасида ногиронларга асосий принцип сифатида турмушнинг барча соҳаларида бошқа фуқаролар билан теппа-тенг имкониятларни яратиш ҳамда улар таълим олишлари, профессионал тайёргарлик кўришлари, ишга жойлашишларини таъминлайдиган ҳуқуқий омилларни белгилаб қўйиш назарда тутилади. Ногиронлар учун иш ўринлари нормасини, улар меҳнатидан фойдаланишда корхоналарнинг иқтисодий манфаатдорлиги, жумладан имтиёзли солиқ солишга доир тадбирлар кўзда тутилади. Ногиронларнинг ижтимоий инфраструктурага, биринчи навбатда уй-жойлар, ишлаб чиқариш бинолари, транспорт, алоқа ва ахборот воситаларига нисбатан эҳтиёжларига ва ўзига хос хусусиятларига мослашишга тааллуқли нормалар жорий этилади.

Ушбу ҳужжатларда мазкур соҳадаги ижтимоий сиёсатни халқаро нормаларга мослаштиришда муҳим қадам ҳисобланади, уларда халқаро миқёсда меҳнатни ташкил этиш, ногиронларни ижтимоий жиҳатдан таъминлаш халқаро уюшмасининг ва улар соғлиғини тиклаш жаҳон ташкилотининг тавсиялари ҳисобга олинади. Ана шу ва бошқа бир қанча халқаро ҳамда Ватанимиздаги ташкилотларнинг фикрига қараганда, қонун лойиҳаси ўзининг инсонпарварлик руҳи билан ҳам, шунингдек кўп миллионли кишилар отрядини фаол ижтимоий ва иқтисодий турмушга жалб этиш нуқтаи назаридан ҳам энг замонавий мезонларга мос келади.

Тайёрланган ҳужжатларда ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилишнинг янги системасини пул билан таъминлаш манбалари белгилаб берилган, бунда ССР Иттифоқи билан иттифоқдош жумҳуриятлар ўртасидаги ваколатлар белгилаб қўйилиши назарда тутилган.

СССР Министрлар Кенгаши ушбу ҳужжатларни мамлакат Олий Советининг муҳокамасига қўяди.

БОЛТИҚБЎЙИ КОМПАРТИЯЛАРИ КОТИБЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

РИГА. (ТАСС мухбири). Латвия, Литва (КПСС) ва Эстония Компартиялари Марказий Комитетларининг котиблари бугун Ригада бўлиб ўтган учрашувда Болтиқбўйи жумҳуриятларининг вакиллари Москвадаги учрашувда иттифоқ шартномаси концепциясини ишлаб чиқиш чоғида иштирок этишларини зарур деб ҳисобладилар. А. Рубикс, М. Бурокявичюс ва П. Панфилов имзолаган ҳужжатда шу ҳақда гап боради.

Улар жумҳуриятлар бошлиқларининг ушбу жараёнда иштироқ этмаслик тўғрисида қабул қилган қарорларини ўз халқи билан маслаҳатлашмай қабул қилинган калтабин қарор деб баҳоладилар. Котибларнинг фикрича, бу ҳол бошқа жумҳуриятлар билан ҳамкорлик қилишда тўсиқлар пайдо бўлишига олиб келади.

Маълумки, уч парламент раҳбарлари ўз қарорларини Олий Советлар Литва, Латвия, Эстония мустақиллигини тиклаш тўғрисида ҳужжатлар қабул қилинганлиги билан асослаган эдилар. Бироқ кўпгина коммунистлар мустақилликка суверен давлатлар иттифоқида ҳам эришиш мумкинлигига ишонадилар.

Уч партия раҳбарлари регионидаги вазиятни муҳокама қилдилар. Уларнинг фикрича, демократияга қарши кўринишларга, одамларнинг турмуш даражасига ҳуружларга қарши туришга қодир бўлган сўл кучлар блоки лозим.

Учрашув давомида яна бир ҳужжат қабул қилинди. Унда сўнгги вақтда В. И. Лениннинг ғоявий-назарий меросига қаттиқ ҳужум қилинаётганлиги, Латвия ва Литвада ёдгорликлар йўқ қилиб ташланаётганлиги таъкидланади. Бундай хатти-ҳаракатлар, дейилади ҳужжатда, инсонпарварлик ва ахлоқийлик қоидалари менсилмаётганлигидан далолат беради ва вазиятни кескинлаштиради ҳамда социалистик йўлга қарши қаратилган. Латвия ва Литва Компартиялари Марказий Комитетларининг котиблари бундай баёнот қабул қилдилар: «Умумбашарият аҳлоқига зид бўлган бундай ғайриинсоний хатти-ҳаракатларни биз қатъий қоралаймиз ва жумҳуриятларнинг Олий Советлари ҳамда ҳукуматлари В. И. Ленин ҳайкалларини таҳқирловчи муносабатлардан сақлаш чораларини кўришга, уларнинг сақланишини таъминлашга ҳамда ҳуқуқий давлат қоидаларига мувофиқ, уларни ҳимоя қилишга мажбурдирлар. Тарихдан В. И. Ленин номини ўчириб ташлашга ҳар қандай ахлоқсиз уринишлар йўлига, бундай уринишлар нималарда акс этишига ва нималарда юз беришига қарамай, қатъий ғов қўйиш зарур».

Учрашувда Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Э.—А. Силлари ҳам қатнашди. Бироқ у ЭКП Марказий Комитети бюросида олдиндан муҳокама қилмай туриб баёнотга имзо чекишни лозим топмади.

Чет эл хабарлари

Форс кўрфази хусусида

Араб ва ислом мамлакатларидан Саудия Арабистонига ҳарбий қисмларнинг келиши давом этмоқда. Араб кучлари таркибидан Саудияга келтириб жойлаштирилган Миср Араб жумҳурияти, Сурия ва Марокаш ҳарбий қисмларига қўшимча равишда Покистон бўлинмаларининг бу ерга келишига тайёргарлик бошланди. Кеча Эр-Риёдга Бангладешдан ҳарбий делегация келди, Бангладеш ҳам тузилаётган ислом қўшинлари доирасида Саудия Арабистонига ҳарбий ёрдам беришга рози бўлди. Эр-Риёд бундай илтимос билан Малайзияга ҳам мурожаат қилган. Шу билан бир вақтда Индонезия ўз қўшинларини фақат БМТ кучлари байроғи остида жўнатишини эълон қилди. «Ал-аҳром» газетаси келтирган маълумотларга қараганда, чет давлатлар қўшинларининг Саудия Арабистонига юборилаётган умумий сони салкам 125 минг кишини ташкил этади, уларнинг ихтиёрида 500 та жанговар самолёт ва ҳарбий-денгиз кучларининг 70 кемаси бўлади.

Бирлашган Араб амирликларида шошилинч равишда сафарбар этиш ва кўнгиллиларни армияга ёзиш давом этмоқда. Мена агентлиги икки кун ичида одатда 40 мингдан сал кўпроқ кишидан иборат бўлган Бирлашган Араб Амирликлари қуролли кучларининг сони деярли икки баравар кўпайди.

Саудия Арабистони бугун Қизил денгиздаги терминаллардан бирида Ироққа қарашли иккинчи нефть танкерига юк ортишдан бош тортди.

Саудия маъмурлари ўз ҳудудидаги минглаб хорижий ишчиларга мурожаат қилиб, башарти уларнинг ҳукуматлари кўрфаздаги ҳозирги можарода Ироқни қўллаб-қувватлаган тақдирда ҳам уларга нисбатан ҳеч қандай таъқиб чоралари кўрилмаслигига ишонтирди. Саудия матбуот агентлиги тарқатган мазкур мурожаатнинг пайдо бўлиши Фаластин озодлик ташкилоти билан Иорданиянинг Ироқ ёнини олаётганлиги муносабати билан Фаластин ва Иордан ишчиларининг гуруҳларига Саудия Арабистонига киришга рухсат этилмади, деган хабарларнинг пайдо бўлиши билан изоҳланади.

Ироқ президенти Саддам Ҳусайн АҚШ президенти Бушга очиқ хат билан мурожаат қилиб, уни кейинчалик «минглаб америкаликлар жасадини руҳдан ясалган тобутларда олиб кетмаслик учун» Американинг барча қўшинларини Форс кўрфази районидан дарҳол олиб чиқиб кетишга чақирди. Шу билан бир вақтда Ироқнинг ташқи ишлар министри Тариқ Азиз АҚШ телекомпанияларидан бирининг мухбири билан суҳбатда олдиндан ҳеч қандай шарт қўймай АҚШ билан музокара олиб боришга Боғдод тайёр эканлигини, Ироқ кўрфазда уруш бошламоқчи ёки Саудия Арабистонига ҳужум қилмоқчи эмаслигини айтди.

Миср Араб жумҳуриятининг президенти Ҳусни Муборак Американинг Си-Эн-Эн телекомпанияси мухбири билан суҳбатда агар Саддам Ҳусайн жаҳон ҳамжамиятининг мурожаатини инобатга олиб Қувайтдан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетса, ҳарбий можаронинг олдини олиш мумкин, деган ишончни билдирди.

АҚШ президенти Ж. Буш пайшанба куни Кеннебанкпорт (Мэн штатида) Иордания қироли Ҳусайн билан учрашди. Шу куни Саудия Арабистони ташқи ишлар министри шаҳзода Сауд Ал Фейсални қабул қилди ва телефон орқали Туркия бош министри Тургут Озал билан суҳбатлашди. Президент ана шу суҳбатлар якуни юзасидан журналистлар билан учрашув ўтказди. Унда давлат котиби Ж. Бейкер қатнашди.

Туркия бош министри, деди Буш, БМТнинг Ироққа қарши иқтисодий жазо чоралари самарадорлигини «анча умидбахшлик билан» баҳолади. Мен Саудия Арабистони ташқи ишлар министрига «Ироқнинг Қувайтдан чиқиб кетишини ва Қувайт ҳукумати тикланишини талаб қиладиган БМТ резолюцияси бажарилишига эришиш учун қўлимиздан келган ҳамма ишни қилишимизга аҳду-паймон қилганлигимизни айтдим. Бизнинг позицияларимиз бир-бирига ўхшаш. Иордания билан балки келишмовчилар бўлгандир, улар торайди».

Қирол Ҳусайн билан музокараларда Бушнинг асосий мақсади, президент ўзи айтганидек, Иордания ўзининг Акабу порти орқали Ироққа маҳсулот етказиб бериш йўлини тўсиб қўйишига эришиш эди. Мавжуд маълумотларга қарганда, Боғдод БМТнинг жазо чораларини четлаб ўтиб, шу порт орқали озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа юкларни олмоқда. «Акабу орқали Ироққа мол келтирилишига ва у ердан мол олиб чиқиб кетишига Иордания йўл қўймайди, деб қирол Хусайн ишонтирдими?» — деб сўрашди Ж. Бушдан журналистлар билан учрашувда. «Ҳа», — деб жавоб қилди у. Бироқ давлат котиби Бейкер Ироққа озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб беришга йўл қўйилиши мумкинлиги ёки мумкин эмаслиги ҳақида «Иордания ҳукумати БМТдан тушунтириш олмоқчи» деб аниқлик киритди. БМТ Уставининг 51-моддаси инсонпарварлик мулоҳазалари билан тўла иқтисодий жазо чоралари жорий этилган мамлакатга муайян миқдорда озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар етказиб беришга рухсат этади.

Қирол Ҳусайннинг ўзи мухбирлар билан учрашувда Акабу орқали қандайдир маҳсулотларни етказиб бериш тўғрисидаги хабарларни тасдиқлашдан бош тортди ва: «Иордания ҳукумати жорий этилган жазо чоралари ва тадбирларига риоя қилишини аввал бошданоқ айтган», деди. Айни пайтда қирол озиқ-овқат билан боғлиқ «вазият ноаниқ» бўлиб турибди, жазо чоралари озиқ-овқат маҳсулотларига нисбатан ҳам қўлланиладими, ёки йўқми, маълум эмас, деди.

АҚШнинг Форс кўрфазидаги ҳарбий-денгиз кучларига Ироқ ва Қувайтга бораётган ёки ушбу мамлакатлардан қайтаётган тижорат кемаларининг ҳаракатига «аралашиш» тўғрисида буйруқ берилди. Бу тадбир, деб таъкидлайди «Вашингтон пост» газетаси, БМТнинг Ироққа қарши иқтисодий жазо чораларини куч ёрдами билан амалга ошириш мақсадини кўзлайди. Ушбу буйруқ ҳарбий-денгиз кучларига савдо кемалари ва танкерларини тинтиш, зарурат бўлган тақдирда уларнинг манзилга етиб боришига йўл қўймаслик учун ушлаб қолиш имконини беради.

Ўз навбатида БМТ бош котиби Х. Перес де Куэльяр Ироқни иқтисодий қамал қилиш учун БМТ хавфсизлик кенгашининг қарори талаб этилишини таъкидлади.

Ливия БМТ хавфсизлик кенгашини шошилинч чақиришни илтимос қилди. Ливия раҳбари М. Каддафининг БМТ бош котиби номига юборган мактубида таъкидланишича, «Форс кўрфазидаги вазият номақбуллигича қолмоқда». «Аҳвол ҳали жуда ёмонлашмаган экан... Араб регионида фалокат юз беришига йўл қўймаслик мақсадида... хавфсизлик кенгаши Женевада шошилинч равишда мажлисга тўпланишини муҳим деб ҳисоблаймиз», дейилади ҳужжатда.

БУНДА ҚИЗЛАР АТЛАС ТЎҚИЙДИ

Олақанот — Ленин номли колхознинг аҳолиси зич қишлоқларидан. Яқинда бу ерда атлас ишлаб чиқариш цехи очилди.

— Эски бинони мослаштиришга тўғри келди, — дейди цех бошлиғи Қобилжон Деҳқонов.— Дастгоҳларни ўрнатиш ва ишга туширишда бизга Андижон шаҳридаги тўқувчилик кооперативи ёрдам берди. Ҳисоб-китобларга кўра сарфланган 3.700 сўмни бир йилдаёқ қоплаш мумкин. Муҳими эса опа-сингилларимиз энди атлас қидириб сарсон бўлмайдилар. Улардан ортганигина четга чиқарилади.

Бу ерда кунига битта дастгоҳда ўртача 8—9 метрдан атлас тўқилаётир. Қолган 4 та дастгоҳни ишга тушириш муаммо бўлиб турибди. Тўқувчилар етишмайди. Шу боис Сайдулла Деҳқонов, Аҳмадулла Юсупов каби усталар Иброҳим Солиев, Турғунбой Солиев, Ғайрат Раҳмонбердиев сингари ёшларга касб сирларини пухта ўргатишаяпти.

Хом ашё масаласини ҳам ўзлари ҳал қилишаяпти. Шу йилдан бошлаб колхозда пландан ташқари етиштирилган пилла қайта ишлаш учун олиб қолинмоқда.

Яқинда уй бекаларини иш билан таъминлаш мақсадида яна бир қулайлик яратилди. Цех қошида тикувчилик корхонаси ишга тушди. Бу ерда Майрамхон Шарипова раҳбарлигида тикиш-бичиш сирларини пухта эгаллаган ўн нафар қиз меҳнат қилмоқда.

— 4 та тикув дастгоҳи, 3 та қўл ва 2 та тепки машинаси мавжуд, — дейди М. Шарипова. — Дастлаб кооператив асосида иш бошлагандик. 1989 йилдан эса колхоз ихтиёрига ўтдик. Ҳар куни 8 тадан кўрпача, 100 тадан этак тайёрланаяпти. Кўрпачалар дала шийпонлари учун, этаклар эса терим мавсумига ҳозирланмоқда. Яқинда болалар боғчаларининг тарбиячилари ва чорвадорлар учун халатлар тикишга киришамиз. Колхоз буюртмасини тўла бажарганимиздан кейин эса қўшни хўжаликлар учун ҳам маҳсулот тайёрлашимиз мумкин.

ҚАЙНОҚ ҲАЁТ НАФАСИ

Хатларни шарҳлаймиз

Кейинги пайтларда жамоатчи мухбирларимиз анча фаоллашдилар. Рўзномамиз таҳририятига ҳар куни кўплаб келаётган хатлар оқими буни яққол тасдиқлайди. Мактубларда ҳозирги қайта қуриш, ошкоралик ва демократия шароитида ижтимоий турмушнинг, ишлаб чиқаришнинг ранг-баранг қирралари ўз ифодасини топган.

Қўлимизда улардан бир дастаси. Ҳар бирида у ёки бу муаммо, инсон тақдири, катта ёки кичик янгилик — хуллас, газетхонга нимадир айтиш истаги мужассам. Тўрақўрғон районидаги Сарой қишлоғида оддий, камтар бир инсон яшайди. У узоқ йиллар партия, совет, комсомол органларида ҳалол, самарали ишлади. Ҳозир кексалик гаштини сурмоқда. Шу билан бирга жамоатчилик ишларида бош-қош. Оилада меҳрибон, кўчада барчага маслаҳатгўй бу отахонни ҳамқишлоқлари беҳад ҳурмат қилишади. Жамоатчи мухбир Ҳ. Фозил шу киши — Маматориф Низомов билан суҳбатлашиб, унинг тафсилотини бизга йўллабди.

Партия ва меҳнат ветеранлари ҳақида ҳикоя қилувчи бундай хатлар кўп. СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси Р. Муродов Шаҳрисабз районидаги Дуқчи қишлоғида яшовчи Латиф Шарипов, Ў. Тўйчиев Избоскан район Луғумбек қишлоғида истиқомат қилувчи Шарофиддин Сайфиддинова тўғрисида ёзишган. Яқинда 80 ёшли Асқаржон Мирзакаримов ва 90 яшар Ҳожалбиби Аҳмедовага «КПСС сафида 50 йил» нишони топширилди. Ёзёвондан А. Мадраҳимов ана шу отахон ва онахон ҳақида мақолалар юборган.

Бугунги кунда коммунист зиммасидаги масъулият ҳар қачонгидан ошган. У сўзи ва иши билан амалда ўзини кўрсатмоғи, Коммунистик партия мавқеини кўтариш учун курашмоғи керак. Қишлоқ мухбирларимиздан келаётган баъзи мактублар шундай жонкуяр, фидойи замондошларимиз ҳақида. Эшмурод Авазов Хатирчи районидаги Ленин номли колхозда салкам қирқ йил техника рулини моҳирона бошқарди, сўнгра механик, инженер бўлиб ишлади. Ҳ. Назаров ўз мақоласида меҳнат ветеранининг фаолиятини қаламга олган. Паст Дарғом районидан Я. Давронов, Боёвутдан М. Мелиқўзиев ҳам коммунист замондошлар тўғрисида ёзишган.

Шу йил 1 августдан бошлаб «Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисида» СССР қонуни кучга кирди. Айрим хатларда матбуот ишини яхшилаш ҳақида фикрлар билдирилган. Булунғур район «Коммунист» газетаси муҳаррири Йўлдош Отамуродовнинг «Ишни тўғри ташкил этайлик» мақоласини синчиклаб ўқиб чиқдик. Унда район газеталари муаммолари ва аҳволни яхшилаш тўғрисида қимматли таклифлар айтилган. Айни пайтда баҳсталаб мулоҳазалар ҳам бор. Масалан, қуйи матбуотни партия органлари пул билан таъминлашини ёки бу харажатларни маҳаллий бюджет ҳисобидан қоплашни таклиф этган. Хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида бу фикр тасдиқ топиши қийин. Советобод район «Советобод тонги» газетаси бўлим мудири Отамурод Саъдинов матбуот тўғрисидаги қонунга фикр билдирган.

Хоразм вилояти партия комитети сиёсий маориф уйининг ходими, тарих фанлари номзоди Э. Бекметов «Ҳақиқат баҳсда туғилади» мақоласида долзарб мавзуга тўхталган. Унда «Туямуюнгидрострой» бошқармаси ишчи-хизматчиларининг иқтисодий ва сиёсий билимларини ошириш борасида амалга оширилаётган ибратли ишлар қаламга олинган. Бу ерда моҳир, билимдон тарғиботчиларни танлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Фаол жамоатчи мухбир Ж. Юсупов Ульянов районидаги «Ғалаба» совхозида меҳнаткашларга қулай шароит яратилмаганлиги, дала шийпонлари етарлича жиҳозланмаганлиги ва бошқа камчиликларни муросасиз танқид қилган.

Ўз умрини умум ишига, жамиятга хизмат қилиб ўтказган марҳумларни эсламоқ ҳам қарз, ҳам фарз. Бундай кишилар ҳамма жойда кўплаб топилади. Бўстонлиқ районидан И. Азметов халқимизнинг содиқ фарзандларидан бири, партия ва давлат арбоби Усмон Юсупов ҳақидаги хотираларини ёзиб юборган. Муаллиф у билан 1957—1961 йилларда Боёвут районида бирга ишлаган, отанинг ўгитларидан, маслаҳатларидан баҳраманд бўлган. Андижонлик Т. Ашуров «Ота чироғи» мақоласида меҳнатсеварлиги, элпарварлиги билан кўпчилик ёдида қолган Тожиддин Эшонхўжаев, шофирконлик Р. Азимов Ленин номли колхозда узоқ вақт бригадирлик қилган Шукур Маҳмудов ҳақида ёзганлар.

Шунингдек ғиждувонлик С. Ёдгоров, Свердлов районидан С. Муродов Афғонистонда ҳалок бўлган юртдошлари — Истам Тоғаев ва Эркин Жалиловнинг номларини абадийлаштириш таклифини билдиришган.

Жумҳуриятимизда байналмилал оилалар жуда кўп. Бизга келаётган айрим мактублар шу ҳақда. Поляк қизи Данута Ҳамроқулова ўн икки йилдан бери ўзбек хонадонида келинлик хизматини бажармоқда. Айни пайтда Бўз район алоқа бўлимида илғор ходима. Воқеа бундай бўлганди. 1978 йилда бўзлик йигит Мадамин Ҳамроқулов Белоруссиянинг Барановск районида хизмат бурчини ўтаётганда Данута билан танишади. Қардошлар тупроғида бошланган никоҳ шодиёнаси Бўз посёлкасида давом эттирилади. Андижон районидан О. Эгамбердиев шундай ажойиб оила тўғрисида ёзиб юборган.

Ўтган йили Фарғона вилоятидан 29 та делегация ўзбек йигитлари хизмат қилаётган ҳарбий қисмларда бўлиб қайтди. Жумладан, Ёзёвон райони вакиллари Москва ҳамда Белоруссиянинг Гомель вилоятларида ўз бурчини ўтаётган ҳамюртлар билан учрашишди. У жуда қизиқарли ва фойдали бўлди. Жамоатчи мухбир Н. Тешабоев шу ҳақда хабар қилган. Свердлов районида Х. Абдуллаев, андижонлик Т. Шерматов, шофирконлик А. Қодиров ва бошқа ўртоқлар ҳам турли мавзуларда хатлар йўллашган.

Кўриниб турибдики, ҳар бир мактубда муштарийга айтадиган гап бор. Уларга эътирозимиз шуки, бу мақолалар талаб даражасида ёзилмаган, уларда жанр қоидаларига амал қилинмаган. Биз жамоатчи ва қишлоқ мухбирларимизга ўз устиларида кўпроқ ишлашни, билимларини бойитишни, журналистика тартиб-қоидаларини чуқурроқ ўрганишни маслаҳат берамиз. Айни пайтда барчаларига миннатдорчилик билдирамиз.

ХОМ САБЗАВОТНИНГ ФОЙДАСИ

ТОКИО. (ТАСС мухбири Николай ГЕРОНИН). Хом сабзавот рак билан касалланишнинг олдини олади — Япония тадқиқотчилари шундай хулосага келдилар, улар сабзавотларда ракнинг ривожланишига тўсқинлик қиладиган икки хил модда борлигини аниқладилар. Акита университети тиббий факультетининг доктор Сигэтоси Камияма бошчилигидаги олимлари рак ҳужайраларининг ривожланишини тўхтатадиган фенол ва хиноннинг муайян турларини топдилар.

Хинон карциногенларни суюлтиради. Бу эса уларни организмдан суюқлик тарзида чиқиб кетишига имкон беради. Фенол эса ракнинг ривожланишини тўхтатади.

Бу моддалар, деди тадқиқот гуруҳининг вакили Осаму Митиока, 35—36 соат давомида самаралидир. Улар иссиқлик таъсирида парчаланиб кетиши сабабли рак касаллигининг олдини олиш мақсадида ҳар куни сабзавотни хомлигича истеъмол қилиш яхшироқ.

Миллий онкология маркази вакили Сио Ватанабэнинг далолат беришича, Акита университети олимларининг кашфиёти сабзавот истеъмол қилиш ракнинг ривожланишини секинлаштиришга ёрдам беришини илмий жиҳатдан исботлайди.

ХИТОЙДА ЯДРО ҚУРИЛМАСИ ПОРТЛАТИЛДИ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС мухбири Тарас ЛАРИОХИН). Швеция мудофаа тадқиқот марказининг хабарига қараганда, бугун эрталаб Хитойда одатдан ташқари жуда кучли ядро қурилмаси ер остида синаб кўрилди. Ер ости портлаши вақтида рихтер шкаласи бўйича 6,65 балл куч билан ер силкинганлиги қайд этилди. Мутахассисларнинг дастлабки ҳисоб-китобларига қараганда, гап эллик килотоннадан 200 килотоннагача қувватга эга бўлган ядро заряди ҳақида бормоқда.

Бу 1990 йилда Хитойда ўтказилган иккинчи ядро синовидир. Биринчи синов шу йилнинг 26 майида Швеция мудофаа тадқиқот марказида рўйхатга олинган эди. Ўшанда силкиниш кучи рихтер шкаласи бўйича 5,8 баллга етганди.

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

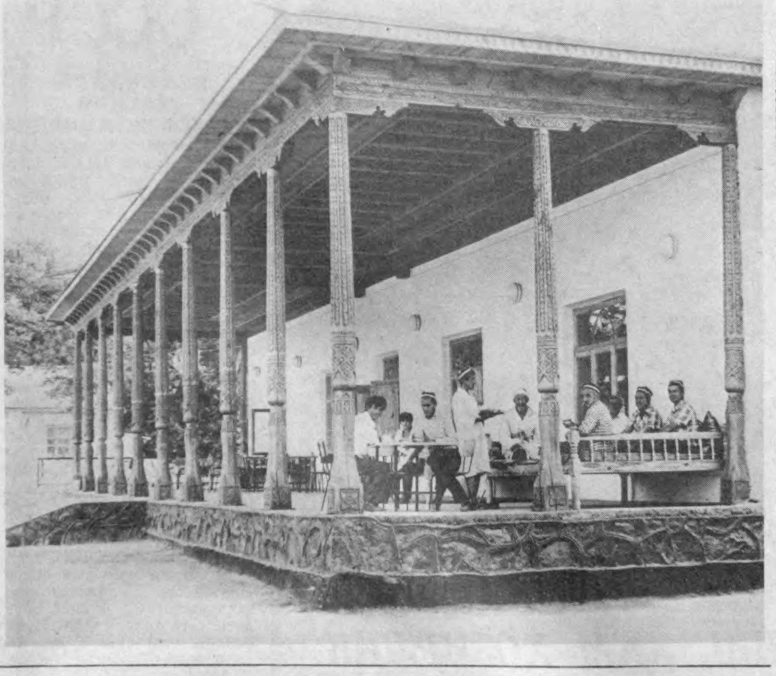

Булунғур районидаги «Красногвардейск» совхозида қурилиб, фойдаланишга топширилган янги чойхонага воҳанинг ҳаётбахш дарёси — «Зарафшон» номи берилди. Унинг устунлари, пештоқлари ўймакорлик санъатининг ноёб намуналари билан безатилган. У қишлоқ аҳлининг ҳордиқ чиқарадиган севимли жойига айланиб бормоқда.

СУРАТДА: «Зарафшон» чойхонасининг ён томонидан кўриниши.

Т. ДАВЛАТОВ олган сурат.

Янгилик эшик қоқади

ДАСТЛАБКИ ҚАДАМ

Уй-боғчаси очиш ҳақида гап-сўз бўлганига ҳам қарийб бир йилдан ошди. Аввалига бунга қизиқувчилар кўп бўлди. Лекин ҳар бир янгиликнинг ташвиши ва қаршиликлари бўлгани сингари уйларда боғча очиш ҳам кўнгилдагидек бошланмади. Кимдир шароити етарли бўлса ҳам: «Бировнинг боласини касал қилиб қўймас эканманми?» — деган андишага борса, яна бирови «Уйда ҳам боғча бўлармиди?» — деб ўйлаб қолди. Бироқ уни ташкил этувчилар ҳам топилди.

Муҳайё Омонова ўрта мактабни битирганига тўрт йилдан ошаяпти. У талабалик чоғида ўқув-ишлаб чиқариш комбинатида тарбиячилик гуруҳида таҳсил олди. Шу боис мактабни битириши билан иккиланмай район марказидаги «Офтобжон» болалар боғчасига ишга кирди. Қачон қараманг, уни болалар даврасида кўрасиз: кичкинтойлар билан суҳбатлашиш, ҳар хил қизиқарли ўйинлар ўтказиш — Муҳайёнинг севимли машғулоти. Уйларда кичик ҳажмдаги болалар боғчаси очиш тўғрисидаги фикр унга тинчлик бермади. Сангилой Тошматовага бу ҳақда гап очди.

— Жуда яхши бўлардида, — деди қўшниси. — Мана бизнинг уч хонали уйимиз бекор турибди. Сиз боғча очишга жазм этган экансиз, мен розиман, фақат кечқурун болаларнинг дадаси билан фикрлашай.

Сангилойнинг турмуш ўртоғи Чўли ака Тошматов ҳам қаршилик кўрсатмади. Хайрли ишнинг кечи йўқ деганларидек, Муҳайё ва Сангилой район халқ таълими бўлими, санитария-эпидемиология станцияси ходимлари ҳамда район болалар шифохонаси врачларига учрашиб маслаҳатлашишди.

Болаларнинг яйраб ўйнашлари, машғулот ўтказишлари, овқатланишлари ҳамда ором олишлари учун хоналар етарли бўлгач, яна нима керак? Шу тахлитда уйда боғча очилди. Бунга Муҳайё Омонова бош тарбиячи, Сангилой Тошматова эса ёрдамчи ва энага этиб тайинланди. Боғчага эса етти нафар кичкинтой жалб этилди.

— Кичкинтойларнинг ёши ҳар хил: тўрт, беш, олти ва етти яшар. Улар билан бирга бўлиш завқли. Болалар гуруҳларга бўлиб тарбияланади. Бунда асосан ёши ҳисобга олинади.

— Учта хона камлик қилмайдими? — деб сўраймиз Муҳайёхондан.

— Биз уларни фақат хоналарда олиб ўтирмаймиз. Ёнимиздаги боғча яқин. Унинг спорт майдончасига олиб бориб ўйнатамиз. Сув ҳавзасида чўмилтирамиз. Мусиқа сабоқларини ҳам ўша ерда ўтамиз. Кичкинтойларни яқин жойларга сайр қилдирамиз. Бир сўз билан айтганда, уй-боғчаларда алоҳида-алоҳида машғулотлар ўтказиш, спорт машқларини бажариш, мусиқага ўргатиш яхши бўларкан. Энг муҳими — вақт етиб ортади. Бирорта ҳам бола тарбиячи ва энаганинг эътиборидан четда қолмайди.

— Ота-оналарнинг муносабатлари қандай бўлаяпти?

— Улар болалари билан ўтказаётган машғулотларимизни кўриб, жуда хурсанд бўлишаяпти. Боғчани ташкил этганимизга ҳали кўп вақт бўлгани йўқ, лекин натижаси дарҳол сезила бошлади. Кичкинтойларнинг ўзларини тутишлари, шеър ёдлашлари, муомалалари ўзгарди. Умуман зерикиб қолишларига йўл қўймаймиз. Шунинг учун ҳам ота-оналар эътироз билдиришаётгани йўқ. Аксинча миннатдор.

— Боғчадаги болаларнинг бир қисмини олдиларингизми?

— Йўқ. Боғчадаги болалардан олганимиз йўқ. Ўрин йўқлиги учун бир неча ой, йилдан бери навбат кутиб турганларнинг болаларини олдик. Асосан уй-боғча атрофида яшаётган хонадонларнинг фарзандларини танладик. Келиб-кетиши осонроқ.

— Овқатланиш масаласи қандай бўлаяпти?

— Тайёр овқатни болалар боғчасидан олиб келамиз. Ҳали айтганимдай масофа жуда яқин. Шу боисдан бу соҳада ҳам қийинчилик йўқ.

— Қандай муаммолар бор?

— Ҳозирча сезмаяпмиз. Иш бошлаганимизга кўп бўлгани йўқ. Балки кейинчалик иш жараёнида баъзи камчиликлар сезилиб қолар.

Уйларда боғча очганликлари тўғрисидаги хабарларни радиодан эшитиб, баъзан телевизордан ҳам кўриб қоламиз. Ҳали бу иш яхши ривожланиб кетганича йўқ. Мамлакатимизда кичкинтойлар учун болалар боғчаларининг етишмаслиги ҳеч кимга сир эмас. Лекин бу хайрли иш янгилик бўлгани учунми, негадир, ривожланмаяпти. Имкони бор хонадон соҳиблари уйларида боғча очиб, кичкинтойлар тарбияси билан шуғуллансалар, айни муддао бўларди. Ҳозирча Ульянов районида биринчилардан бўлиб, бу ишга қўл урган Муҳайё Омонова ва Сангилой Тошматованинг фаолиятига омад тилаймиз.

Эркин ХОЛМУРОДОВ.

Чашма

ТОШҚИН ҚАЛБ ЖИЛОСИ

Дунёда табиат ҳар кимга ҳар хил тақдир ато этади. Она замин паст-баландликлардан иборат бўлгани каби инсонлар қисмати ҳам турлича. Улар гоҳ ширин, гоҳ аччиқ кўргилиги билан баъзида мағрур, баъзан маъюс. Яшашдан мақсад ҳаётда бирон-бир эзгу иш қилиш, жамиятга наф келтиришдир.

Қувалик қўшиқнавис шоир Шокирхон Ҳакимовнинг ҳаёти турли кечинмалардан иборат. Бундан 20 йил илгари унинг икки оёғи ва икки қўли умуман ҳаракатдан тўхтаб қолди. Шифокорларнинг яқиндан кўрсатган ёрдами туфайли икки қўли бироз ишлай бошлади.

Яхшиямки, халқимиз фарзандларини сабр-қаноатга ўргатади, яхшиликка умид билан тарбиялайди. Андижон тиббиёт билим юртини тугатиб, Қувага ишга келганида у чексиз бахтиёр эди. Чунки одамларга хизмат қилишдек олий бахтга муяссар бўлганди. У ўзининг қисқа меҳнат фаолиятида кишилар меҳрини қозонди. Кўплаб дўстлар орттирди...

Айни вақтда ғоят дилкаш, суҳбати жонон, кўнгли эзгуликка тўла бу ажойиб инсон шеъриятимизда Ҳабибий, Чархий домлаларнинг табаррук анъаналарини давом эттираётган, дилбар қўшиқчи шоирдир.

Гарчанд оғир хасталик Шокиржонни уйда ўтириб қолишга мажбур этган бўлса-да, у ўз шеърияти билан ҳамиша одамлар орасида. Ғазаллари ширин оҳанглар касб этиб, хонандаларимиз тилидан тушмайди, хонадонларимизга, юракларимизга кириб боради. Бу қўшиқлар инсонга, диёрга, ҳаётга меҳр-муҳаббат билан тўлиб-тошган қалб жилоларидир. Биз Шокирхон Ҳакимовга узоқ умр, руҳий бардамлик, ижодий баркамоллик тилаймиз.

Иброҳим РАҲИМ,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ХУРРАМ БЎЛИНГ

Шу гўзал кўзларда асло кўрмайин кўз ёшингиз
Юрсин-у бўлсин омонлик бирла олтин бошингиз.
Сизга хешу ақраболар, дўсту ёрлар—барчаси
Доимо бўлсин яқинликда кўзу ҳам қошингиз.
Келсангиз хонамга бир кун айлабо лутфу карам,
Қошларим бўлсин супурги, кипригим фаррошингиз.
Танда беморликни кўрманг, хурраму хушнуд бўлинг,
Доимо тотсин ширинликда асалдек ошингиз.
Умрингиз нахли гули гулдастасини чизгали,
Саҳфага чексин рақам ҳаргал баҳор наққошингиз.
Умрбоқийлик тилайдурман Сизга, дўстларга ҳам,
Истагим юрсам қаторда Шокиро йўлдошингиз.

МЕҲНАТ ГАШТИ

Бахтни деганлар асло ётмас ҳаловат излаб,
Офтобни уйғотурлар меҳру саховат излаб.
Ҳосилни гаштин ўйлаб аъло уруғни деҳқон
Доим экар заминга, ақли зироат излаб.
Гулга ари қўнувчан англар тиконни захмин,
Бол мақсади юракда, тинмас риёзат излаб.
Ким ўзгалар гул атрин ҳидлашни мақсад айлар,
Азобга учрагай дил, ул тарки одат излаб.
Бахт топганингда, Шокир, меҳнатни ҳамдаминг бил,
Келгай ўзи қошингга роҳат-фароғат излаб.

ЧИРОЙЛИ

Лаб очса санам, куйласа, овози чиройли,
Куй чалса кўринг, қўлларида сози чиройли.
Иқбол қушини болу пари меҳру муҳаббат,
Силкитса қанот, учгали парвози чиройли.
Таклиф этаман боғима ул кун келасиз деб,
Рад этмагани, ҳурмати-эъзози чиройли.
Гулшанда кезар, гулларимни бағрига босиб,
Гулга ярашиқ гулгун ибо-нози чиройли.
Ол-ол ёнадир ғунча мисол бошини эгса,
Ўй сурса агар фикри-ла мумтози чиройли.
Эгнида либос хипча белига ярашибдур,
Бошидин оёғи, зеҳнию пардози чиройли.
Шокир муҳаббат онида ширин сўз яхшидур,
Ёринг биладир; хуш суханнинг ози чиройли.

Шокирхон ҲАКИМОВ.

Ўқинг, қизиқ!

КЎЗОЙНАК — БОЙЛИК

Ғарбий Германиядаги «Картье» фирмаси сотиш учун дунёдаги энг қимматбаҳо кўзойнакни ишлаб чиқара бошлади. Унинг гардиши ва қулоққа илгичлари олтин ва платинадан тайёрланган, гавҳар ва зумрадлар билан безатилган. Бу ноёб кўзойнак Ғарбий Германия пули билан 81 минг марка туради.

ҚОШИҚЛАР КЎРГАЗМАСИ

Швейцариянинг Золотурн шаҳрида қошиқлар кўргазмаси очилди. Унга турли замонларда ҳар хил халқлар томонидан ишланган қирқ бешта қошиқ экспонат қилиб қўйилди. Бу оддий анжом тарихи кўп асрлар илгари бошланган. Милоддан беш минг йил муқаддам қадимги Миср аҳолиси ёғоч ва тош қошиқлардан фойдаланган. Европада эса у ўрта асрларнинг охирларида пайдо бўлган.

ГАПДОН

Агар тўхтовсиз гапирувчилар мусобақаси ўтказилса, чилилик диктор Мигель Анхель Наварете эҳтимол ғолиб чиққан бўларди. У Томе шаҳридаги радиостанция ташкил этилган куннинг навбатдаги йиллигига бағишланган байрам эшиттиришини 30 июлда бошлаб, студияни 8 август куни тарк этди, тўхтовсиз 113 соату 7 минут гапирди. Ана буни гапдон деса бўлади.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди. «Пахтакор» командаси ўз мухлисларини яна қувонтирди. Вакилларимиз жума куни ўз майдонларида Тираспольнинг «Тирас» клубини қабул қилдилар. Ўйин ҳамюртларимиз ташаббуси билан ўтди. Аввал Х. Оганесян ҳисобни очди, кейин эса Ф. Магомедов яна бир тўп киритиб «Пахтакор»нинг ғалабасини мустаҳкамлади. Биринчи лиганинг моҳир тўпурари И. Шквирин ўн бир метрли белгидан нишонни мўлжалга тўғри ололмади. «Пахтакор» 30 очко тўплаб, учинчи ўринда бормоқда.

Бошқа ўйинлар қуйидаги натижаларни берди. «Локомотив» (Г) — «Нефтчи» — 1:0, «Факел» — «Зенит» 0:0, «Динамо» (Ст) — «Кубань» — 1:0, «Қайрат» — «Таврия» — 1:2, «Локомотив» (М) — «Геолог» — 2:1, «Кузбасс» — «Шинник» — 1:2, «Спартак» — «Металлург» — 2:0, «Котайк» — «Нистру» — 2:1.

БАСКЕТБОЛ

Аргентина пойтахти — Буэнос-Айресда ўтаётган жаҳон биринчилигининг финал босқичида СССР ва Югославия терма командалари учрашадилар. Совет спортчилари ярим финал матчида пуэрториколикларни 98:82 ҳисобида енгдилар. Командамизга Валерий Тихоненко 26, Сергей Базаревич ва Александр Волков 16 тадан очко келтиришди.

Югославияликлар эса Америка командасини мағлубиятга учратишди. Ҳисоб — 99:91. Моҳир ўйинчи Петрович 31 очко жамғариб, ўз командаси ғалабасига катта ҳисса қўшди.

Олтин медаль учун ҳал қилувчи ўйин бугун, якшанба куни ўтказилади.

ШАХМАТ

Подольскда ўтаётган хотин-қизлар ўртасидаги мамлакат биринчилигининг етти тури орқада қолди. Кураш кундан-кун қизиб бораяптики, пировардида ким ғолиб чиқишини ҳозир айтиш қийин. 18 қатнашчидан фақат биттаси, яъни луганsклик гроссмейстер Зоя Попова мағлубият аламини тортганича йўқ. У Кетеван Арахамия билан биргаликда турнир жадвалида пешқадамлик қилмоқда. Карвонбошилар бештадан очко тўлашди. Ингуна Эрнесте (Рига), Светлана Матвеева (Фрунзе) ва Татьяна Шумякина (Челябинск) улардан ярим очко фарқ билан орқада бормоқдалар.

Ленинградлик 20 яшар талаба Светлана Фуринанинг ўйинлари мухлису ишқибозларда катта қизиқиш уйғотмоқда. У кейинги уч партиядан иккитасида ғалаба қозонди, жумладан, машҳур гроссмейстерлар Светлана Матвеева ва Лидия Семёновани мағлубиятга учратди. Светлана ҳозирча тўрт очко тўплади.

ТЕННИС

Москвалик Андрей Чесноков Американинг Нью-Хейвен шаҳрида ўтаётган халқаро турнирнинг учинчи даврасида ҳам муваффақиятли қатнашди. У АҚШ вакили Жим Грэббни 7:6 ва 6:3 ҳисобида мағлубиятга учратди.

ИККИ МАСАЛ

МАҚТАНЧОҚ

— Мен бўлмасам одам яшай олмайди, — дебди Кўз.

— Фу, кулибди Қулоқ, — одам менсиз яшай олармиди!

— Ол-а, — дея шишибди Ўпка, — менсиз одамнинг умри тугайди.

Уларнинг гапига ғаши келган юрак бир дақиқа уришдан тўхтабди. Шу заҳотиёқ кўз юмилибди, қулоқ бекилибди, ўпка эса бамисоли халта бўлиб қолибди.

АТИРГУЛ ВА ПЕЧАК

— Нега сени одамлар яхши кўришади! Ахир, баданинг тикан билан қопланган бўлса, менинг баданим силлиқ, чиройли бўлса-да, ҳатто қиё ҳам боқишмайди! — деб сўрабди Печак Атиргулдан.

— Чунки, — дея жилмайибди Атиргул, — Мен мустақил ўсаман.

Обиджон ҚОЗОҚОВ.
Олтинкўл райони.

Бухоро вилоятининг санъат шинавандалари халқимизнинг қадимий ўйинларини, лапарларини, айтишувларини, яллаларини, ёр-ёрларини дилда сақлаб, миллий урф-одатларга кенг йўл очилаётган ҳозирги кунларда уларни меҳнат аҳли ҳузурида намойиш қилмоқдалар. Турли ноҳияларда ташкил этилган бадиий ҳаваскорлик жамоалари ўз репертуарларини ана шу фольклор хазинасининг дурдоналари билан бойитиб бормоқдалар.

СУРАТДА: Ромитан шаҳар маданият уйининг «Ороминтан» ашула ва рақс ансамбли қатнашчилари миллий ўйинни ижро этишмоқда.

И. ЯРУЛИН олган сурат.

БОШҚОТИРМА

1. Халқ оғзаки ижоди қаҳрамони. 2. Беҳуда сарф, харажат. 3. Ер устини қоплаб олган ҳаво қобиғи, осмон. 4. Миллий спорт тури. 5. Мақом мажмуи. 6. Вақт бирлиги. 7. Ўзбек чолғу асбоби. 8. Хабар етказувчи симли восита. 9. Ранг. 10. Сут маҳсулоти. 11. Қариндош. 12. Улкан, катта. 13. Сайроқи чиройли қуш. 14. Қишлоқ хўжалик экини. 15. Миллат. 16. Тошкент вилоятидаги дам олиш жойи. 17. Ширинлик тури 18. Кучли шамол. 19. Сония, он.

Тузувчи: Фаёз ҒАФУРОВ.

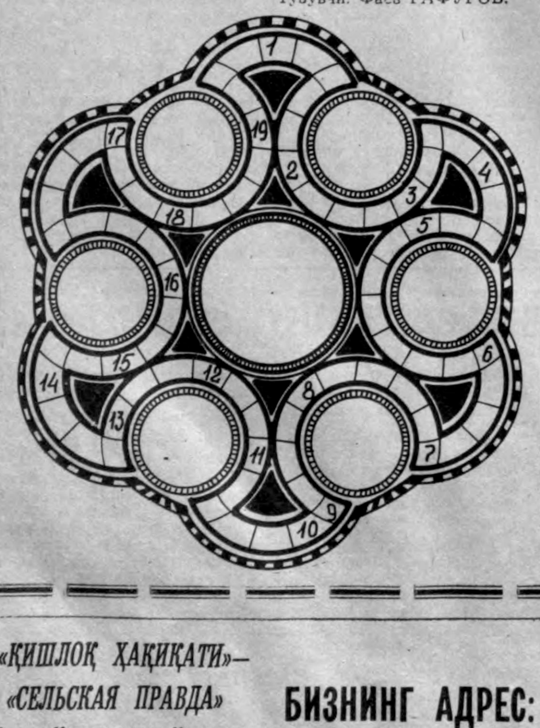

Китоб жавонингизга

ХОРАЗМ ОҲАНГЛАРИ

Сафо Очил — серқирра ижодкор. У еттинчи синфда ўқиб юрган чоғидаёқ шеър ёза бошлаган. Биринчи машқи Хоразм вилояти Янгиариқ ноҳиясининг «Ленин йўли» газетасида эълон қилинган. Чорак аср давомида унинг «Айтсамми, ё айтмасам», «Нега уяласиз?», «Гул сайлига бороласанми?», «Илтимос», «Шайдо денглар», «Ноз этар» сингари ғазаллари машҳур хонандалар томонидан куйланиб келмоқда. Кўплари халқ қўшиқларига айланиб кетган. Болалар шоири сифатида ҳам ўз иқтидорини намойиш қилган ижодкорнинг кичкинтойларга бағишланган «Умидвор қушча», «Камалак ва сумалак» сингари шеърий тўпламлари қўлдан-қўлга ўтиб юрибди.

Сафо Очил адабиётшунос олим, филология фанлари номзоди. «Ҳайнрих Ҳайне ва унинг ўзбек тилидаги таржималари», «Замин садолари» каби рисолалари, адабий-танқидий асарлари чоп этилган.

«Хўрланган адолат», «Фитна» мақолалари ўқувчиларнинг диққат-эътиборини тортди. Ёзувчи Ашурали Аҳмедов билан ҳамкорликда ёзган «Қардошлик оиласида» номли туркуми қардош тожик ва ўзбек халқларининг азалий дўстлигига бағишланган.

Яқинда Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти Сафо Очилнинг «Айтсамми, ё айтмасамми?» китобини муаллиф ҳисобидан чоп этди. Уни ўқир экансиз, кўз олдингизда Хоразм воҳасининг гўзал ва латиф манзаралари, қўшиқсевар одамларининг ўзига хос хусусиятлари, дардлари ва қувончлари намоён бўлади. Китобга баҳо бериш сизнинг ҳукмингизга ҳавола, азиз шеърхон!

О. НОДИРОВ.

ДАШНОМ

Ҳажвия

Хонада бир киши ухларди. Унинг тун сукунатида гумбурлаб эшитилаётган хуррагидан икки киши у ёқ-бу ёққа ағанаб кўз юмолмасди. Охири улардан бири чидолмай ўрнидан турди:

— Валивой, саёҳатга зап шерик билан чиққан эканмиз-да, — деди у аламзада бўлиб. — Уч кундан бери уйқу ўрнига хуррак. Бу одамнинг отаси карнайчи, онаси сурнайчи ўтганми?

— Ферма мудири-да, — деди Валижон. — Хуррагининг ичида эчкининг маъраашидан тортиб, сигирнинг бўкиришигача бор. Бу одамнинг хотини гаранг бўлса керак. Акс ҳолда аллақачон ажралишган бўларди.

Шу пайт ухлаётган киши қаттиқ хуррак тортди.

— Тоқатим тоқ бўлди, уйғотаман, — деди ҳамхоналардан бири. — Осмоннинг устуни бўлса ҳам тинч ётсин!

— Қўйинг, Дилёрбек, — Валижон эътироз билдирди. — Бошлиқ одам, кўнгли оғримасин.

— Мени тўхтатманг, — Дилёрбек янада қизишди. — Хўжайин бўлса ўзига, биз ҳам ухлайлик. Иш вақтида бетимга бақирганда ҳам «ғинг» демаганман. Фермадан икки қоп ем ўмарганимда ушлаб олиб, айтмаган гапи қолмаган. Жарима тўлатган. Ҳозир айбини бўйнига қўйиб туриб бир дашном берай, тили танглайига ёпишиб, «ғинг» деёлмасин. Ишдан ҳайдаса ҳайдайверсин-э... У чалқанчасига ястаниб ётган бошлиқнинг елкасига оҳиста туртди. Бошлиқ чўчиб уйғонди.

— Ҳа, нима гап? Тинчликми? — уйқусираб сўради у.

— Тинчлик, хўжайин, тинчлик.

— Бўлмаса, нимага уйғотдинг?

— Мундоқ қарасам, чивин елкангизни чақаяпти. Биз майдаларни эмас, сизни танлабди, баччағар. Қонингиз асл тозалигини сезибдида. Озор чекманг, деб ярамасни ўлдирдим. Зийрак экансиз, шунча эҳтиёт бўлсам ҳам уйғониб кетдингиз. Безовта қилганим учун кечирасиз, хўжайин, — Дилёрбек беихтиёр тиржайди.

— Ҳмм.. Раҳмат, яхши ухлаб туринглар, — бошлиқ ҳомуза тортиб кўзини юмди.

Ҳаял ўтмай хонада яна гумбурлаб хуррак эшитила бошлади.

Нуъмон МУЙДИНОВ.

Муҳаррир ўринбосари вазифасини бажарувчи Т. М. МИРҲОДИЕВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» — «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб, — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1249.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12